

CUVÂNT PASTORAL LA INSTITUIREA STĂRII DE URGENȚĂ ÎN ROMÂNIA

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a adresat un cuvânt de încurajare și speranță în contextul în care pe teritoriul României a fost decretată stare de urgență în plină epidemie de coronavirus.

Cuvântul a fost rostit de Patriarhul Daniel în Catedrala Patriarhală.

Text integral:

Biserica Ortodoxă Română se adaptează treptat și responsabil, în funcție de evoluția situației provocate de epidemie, așa cum o fac toate instituțiile importante din țară, respectând și promovând în spațiul public recomandările autorităților de stat.

Biserica nu este doar o instituție de utilitate publică, ci și o comunitate de credință vie, iubire milostivă și speranță sfântă, virtuți care trebuie manifestate mai ales în perioade de mari încercări. În acest context, Biserica face un apel părintesc către toți credincioșii ei pentru a avea încredere în autorități și a respecta măsurile instituite de acestea.

Biserica Ortodoxă Română cheamă pe toți slujitorii Sfințelor Altare și pe toți credincioșii ei să cultive pacea sufletului prin rugăciune și comuniune cu semenii prin fapte bune, evitând totodată panica.

Să arătăm iubire și solidaritate față de oamenii vârstnici, față de cei aflați în izolare sau în carantină, precum și grijă deosebită pentru sănătatea celor din jurul nostru. Să arătăm multă prețuire față

de medicii din spitale care apără și cultivă sănătatea trupului, dar și față de preoții din biserici, care apără și cultivă sănătatea sufletului. Să avem deplină încredere în puterea rugăciunii, știind că „Dumnezeu toate le lucrează spre binele celor ce iubesc pe Dumnezeu” (Romani 8, 28).

Pacea sufletului, bunătatea inimii, comuniunea în rugăciune și cooperarea în fapte bune pot face minuni, transformând teama în curaj și speranță.

Așadar, rugăciunea și fapta bună sunt izvor de putere spirituală pentru a învinge încercările la care suntem supuși, dar și pentru a înainta duhovnicește spre sărbătoarea Sfințelor Paști.

† DANIEL
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

RUGĂCIUNE PENTRU IZBĂVIREA DE MOLIMĂ

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a transmis miercuri, 11 martie 2020, către toate eparhiile din cuprinsul Patriarhiei Române, o rugăciune de rostit în contextul răspândirii virusului COVID-19.

În contextul *stării de urgență* în care se află România din cauza epidemiei provocate de noul coronavirus, Patriarhia Română transmite un îndemn la responsabilitate, echilibru și solidaritate.

Patriarhia Română îi îndeamnă pe toți preoții Bisericii Ortodoxe Române să pună în aplicare cu realism, luciditate și încredere măsurile impuse de autoritățile statului, măsuri care afectează temporar și viața liturgică a Bisericii. Aceste reglementări au ca scop diminuarea și oprirea actualei epidemii pe care toate autoritățile medicale internaționale o consideră ca fiind extrem de gravă. În vederea aplicării coerente și uniforme a tuturor reglementărilor care afectează temporar viața liturgică a Bisericii, Patriarhia Română, în consultare cu eparhiile ei, va elabora periodic și va transmite clerului și credincioșilor îndrumări pastorale unitare care vor fi aplicate în toată Biserica Ortodoxă Română. De aceea, este mare nevoie de consultare și cooperare în toate acțiunile pe care le desfășurăm.

În această perioadă critică, sunt esențiale și prioritare: rugăciunea și responsabilitatea pentru sănătatea personală și socială, precum și ajutorarea concretă a celor aflați în nevoi, protejându-i prin respectarea distanței sociale recomandate și prin ajutor material oferit în mod voluntar organizat.

Să traversăm acest timp de încercare și suferință, în rugăciune și în fapte bune, fără panică și teamă, având deplină încredere în Dumnezeu și speranță izvorâtă din credință!

Să ne rugăm Mântuitorului Hristos, zilnic, individual în biserică sau acasă împreună cu familia, pentru toți cei bolnavi, pentru grabnica lor însănătoșire, pentru medici și pentru toți cei activi în ajutorarea oamenilor, ca Dumnezeu să-i ocrotească și să ne ajute să revenim cât mai curând la normalitatea vieții sociale și religioase.

Biroul de Presă al Patriarhiei Române

RUGĂCIUNE SPECIALĂ PENTRU ÎNCETAREA NOII EPIDEMII

Înainte de *Otpustul Slujbei* (Sfânta Liturghie sau Vecernie sau Pavecerniță), preotul rostește: *Domnului să ne rugăm!*

Credincioșii: *Doamne, miluiește!*

Preotul citește această rugăciune, pe solee, cu fața spre răsărit:

Doamne, Dumnezeul nostru, Cel ce ești bogat în milă și, cu purtarea Ta de grijă cea înțeleaptă, ocârmuiești viața noastră, ascultă rugăciunea noastră, primește pocăința noastră pentru păcate, oprește noua boală molipsitoare (noua epidemie), precum ai încetat pedepsirea poporului Tău în vremea regelui David. Cel ce ești Doctorul sufletelor și al trupurilor noastre, dăruiește însănătoșire celor cuprinși de boală, ridicându-i grabnic din patul durerii, ca să Te slăvească pe Tine, Mântuitorul cel Milostiv, iar pe cei sănătoși îi ocrotește de orice boală. Binecuvintează, întărește și păzește, Doamne, cu harul Tău, pe toți cei care, cu iubire de oameni și jertfelnicie, îi îngrijesc pe cei bolnavi la casele lor sau în spitale. Îndepărtează toată boala și suferința din popor și ne învață să prețuim viața și sănătatea ca daruri ale Tale. Dăruiește-ne, Dumnezeule, pacea Ta și umple inimile noastre de credință neclintită în ocrotirea Ta, de nădejde în ajutorul Tău și de dragoste față de Tine și de aproapele. Că al Tău este a ne milui și a ne mântui pe noi, Dumnezeul nostru, și Ție slavă înălțăm: Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Credincioșii: *Amin.*

Urmează *Otpustul Slujbei* (Sfânta Liturghie sau Vecernie sau Pavecerniță).

Biroul de Presă al Patriarhiei Române

ARHIEPISCOPIA TIMIȘOAREI, AJUTOR ÎN VREME DE PANDEMIE

REDAȚIA

În perioada de după instituirea stării de urgență în țara noastră, la îndemnul Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Ioan al Banatului, Arhiepiscopia Timișoarei s-a implicat în ajutorarea instituțiilor sanitare și de ocrotire socială din județul Timiș. Redăm în cele ce urmează câteva acțiuni concrete de sprijin desfășurate de Arhiepiscopia Timișoarei.

*

Urmare situației din țară și din străinătate cu privire la răspândirea virusului COVID 19, ce afectează atât de multe persoane, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Ioan, Arhiepiscopia Timișoarei a răspuns la toate apelurile venite din partea Inspectoratului pentru Situații de Urgență Timiș și Direcției de Sănătate Publică Timiș, asigurând hrană caldă și produse alimentare pentru familiile aflate în izolare în diferite localități din județul nostru.

Cu toate că au fost întrerupte cursurile, având în vedere situația existentă, personalul administrativ de la cantina Liceului Teologic *Sfântul Antim Ivireanul* din Timișoara a preparat hrană caldă în aceste zile pentru persoanele afectate de această boală.

Totodată, mai arătăm că, Înaltpreasfințitul Părinte Ioan, Mitropolitul Banatului, s-a implicat și în procurarea produselor pentru dezinfectarea școlilor și a mijloacelor de transport în comun din oraș.

Având în vedere protocolul încheiat între Arhiepiscopia Timișoarei și Direcția de Sănătate Publică Timiș, facem cunoscut că, eparhia noastră este disponibilă să acorde sprijin pe mai departe pentru solicitările venite din partea autorităților locale, astfel încât limitarea răspândirii acestui virus să fie o prioritate atât pentru instituții, cât și pentru familii.

În acest sens, Părintele Mitropolit recomandă tuturor protopopilor și preoților din Arhiepiscopia Timișoarei să îi cerceteze pe credincioșii din parohiile lor care au nevoie de acest sprijin și să îndemne pe cât se poate, ca fiecare dintre cei afectați sau aflați în carantină să fie responsabili de măsurile impuse de autoritățile de sănătate publică, pentru a se preveni pe cât este posibil răspândirea acestui virus.

*

În ziua de 16 martie, Înaltpreasfințitul Părinte Ioan, Arhiepiscopul Timișoarei și Mitropolitul Banatului a făcut un gest creștinesc și a dat o mână de ajutor Spitalului C.F.R. din Timișoara. La solicitarea unității medicale, Chiriarhul a donat două concentratoare de oxigen, aparate necesare celor care sunt afectați de Covid-19, dar și pacienților cu probleme respiratorii.

Concentratoarele de oxigen ajută la separarea oxigenului de celelalte gaze cu ajutorul unor filtre specifice prin care doar oxigenul poate trece. În acest fel pacientul respiră oxigenul în mod normal, prin masca sau canula sa. Restul persoanelor din încăperea vor continua să respire cantități normale de oxigen. Oxigenul poate ajuta la tratarea simptomelor pacientului prin:

- reducerea sentimentului de dispnee
- îmbunătățirea cantității de exerciții fizice sau de activități pe care le poate realiza
- îmbunătățirea capacității de a dormi
- îmbunătățirea calității vieții
- creșterea nivelului său de confort

Conducerea Spitalului C.F.R. din Timișoara a mulțumit Părintelui Mitropolit Ioan pentru gestul creștinesc făcut în timpul acestei pandemii, apreciind implicarea Mitropoliei Banatului în ajutorarea celor aflați pe patul de spital, în suferințe și nevoi.

*

În contextul acestei pandemii, mii de români care au lucrat, până acum, în Europa de Vest se întorc în țară. Pentru a face față acestei situații fără precedent, autoritățile Statului nostru au deplasat personal medical și vamal suplimentar la punctele de frontieră din Vestul României.

Pentru a veni în ajutorul angajaților punctului de frontieră Cenad și întregului personal care și desfășoară activitatea în aceste zile acolo (polițiști, vameși, cadre medicale), la îndemnul Înaltpreasfințitului Părinte Ioan, monahiile de la Mitropolia Banatului și de la Mănăstirea Morisena (Cenad) au pregătit și pregătesc pentru reprezentanții instituțiilor Statului ceai cald, cafea, fructe și alimente de strictă necesitate.

Totodată, în această perioadă Centrul Eparhial din Timișoara, coordonat de Părintele Mitropolit Ioan, acordă atenție sporită problemelor generate de răspândirea Covid-19 și, prin sectorul social-filantropic, susține material și moral eforturile autorităților Statului de a gestiona cu promptitudine și eficiență situația de criză acută prin care trecem cu toții.

*

Înaltpreasfințitul Părinte Ioan, Arhiepiscopul Timișoarei și Mitropolitul Banatului, împreună cu monahiile de la Centrul eparhial s-au deplasat, miercuri, 18 martie, la Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Jebel din județul Timiș, unde au adus alimente necesare pentru cantina unității medicale.

Părintele Mitropolit Ioan, așa cum a promis că o va face când ne va fi mai greu, a poposit în mijlocul pacienților și personalului Spitalului de la Jebel, cum numai un slujitor al Domnului cu iubirea de oameni o face. Mișcat de zbaterea sufletească a celor aflați pe patul de spital, Părintele Mitropolit a oferit alimente necesare cantinei spitalului, unde zilnic se pregătește mâncarea pentru 460 de pacienți greu încercați de suferința bolii lor.

Înaltpreasfințitul Ioan a întins o mână de ajutor binecuvântată prin această donație, mai ales în această perioadă grea, când cu toții luptăm să prevenim răspândirea acestui virus. Chiriarhul i-a încurajat pe toți și a rostit o rugăciune pentru pacienții suferinzi, dar și pentru sănătatea celor care se îngrijesc de aceștia și care fac eforturi majore pentru îmbunătățirea calității vieții pacienților lor.

De asemenea, în această perioadă, Centrul Eparhial din Timișoara, prin sectorul social-filantropic, întinde o mână de ajutor celor care aflați în nevoi și suferințe și sprijină eforturile autorităților Statului de stoparea a acestei pandemii.

Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Jebel este o unitate sanitară publică cu personalitate juridică, înființată în anul 1962, finanțată integral din venituri proprii din contractele încheiate prin sistemul de asigurări sociale de sănătate și aflata în subordinea Ministerului Sănătății. Spitalul are sediul în comuna Jebel, județul Timiș, la 24 de km de Timișoara și se întinde pe o suprafață de 20 de hectare.

Este o unitate sanitară de monospecialitate, cu paturi distribuite în sistem pavilionar care asigură spitalizare continuă pentru următoarele categorii de bolnavi: bolnavi psihici cu patologie psihiatrică, domiciliați pe raza județului Timiș; pacienți încadrați în art. 110/114 Cod Penal, în baza unei sentințe penale rămasă definitivă și

care provin din cele 11 județe arondate spitalului prin ordin al Ministrului Sănătății, respectiv: Timiș, Caraș-Severin, Hunedoara, Gorj, Mehedinți, Vâlcea, Dolj, Argeș, Olt, Dâmbovița, Teleorman; pacienți drogodependenți și alcoolici; pacienți internați nevoluntar conform Legii 487/2002; pacienți a căror internare este dispusă prin ordonanța procurorului pe durata judecării sau urmării penale; pacienți internați în vederea expertizei medico-legale psihiatrice în urma unei dispoziții judiciare.

Misiunea Spitalului de Psihiatrie și Pentru Măsuri de Siguranță Jebel este de a se orienta permanent către necesitățile actuale ale pacienților și de a le furniza servicii medicale integrate și aliniate la principiul „Îmbunătățirii continue”.

*

În ziua de 20 martie, Înaltpreasfințitul Părinte Ioan împreună cu monahiile de la Centrul eparhial din Timișoara au adus încă un transport de alimente Spitalului de Psihiatrie Gătaia și Spitalului de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Jebel din județul Timiș.

De această dată au fost aduse alimente, produse din carne și lactate; au fost donate 600 kg de mezeluri și 3000 de iaurturi pentru pacienții de la unitățile menționate.

Trecem cu toții printr-o perioadă grea, iar Părintele Mitropolit Ioan este atent la nevoile celor din spitale, și nu numai. Activitatea socială a Arhiepiscopiei Timișoarei se desfășoară prin implicarea sectorului social-filantropic care, în funcție de multele cereri, încearcă să ofere ajutor și contribuie la susținerea eforturilor autorităților în lupta cu acest agent patogen SARS-CoV-2.

*

În contextul actual, generat de pandemia cu această maladie Covid-19, Arhiepiscopia Timișoarei a desfășurat diverse acțiuni social-filantropice, venind, astfel, în sprijinul oamenilor depistați cu noul virus, precum și în sprijinul cadrelor medicale aflate în prima linie în lupta pentru combaterea epidemiei, dar și în ajutorarea persoanelor aflate în carantină sau în izolare la domiciliu.

În urma consultărilor dintre Întâistătătorul Mitropoliei Banatului, și dr. Virgil Musta de la Spitalul de Boli Infecțioase din Timișoara, Înaltpreasfințitul Părinte Ioan a semnat vineri, 27 martie, contractul de achiziție a 4 echipamente medicale de monitorizare pacienți, în valoare de 30.416 Euro, necesare pentru detectarea și afișarea imediată a informațiilor de diagnostic în cazurile de Coronavirus. Echipamentele medicale, compuse din: Stație Diagnostic DS20 – Versiune Massimo [ce include următorii parametri: ECG (12 leads), Respirație, Masimo Pulse Oxyimetry SpO2, Presiune arterială non-invazivă (NIBP)], trolie suport stație de diagnostic

și termometru de arteră temporală, vor fi donate Secției ATI din cadrul Spitalului Clinic de Boli Infecțioase și Pneumoftiziologie „Dr. Victor Babeș” din Timișoara.

Tot pentru a veni în ajutorul persoanelor afectate de Covid-19 și a pacienților cu probleme respiratorii, Arhiepiscopia Timișoarei a donat două concentratoare de oxigen Spitalului C.F.R. din Timișoara, dispozitive necesare pentru filtrarea aerului și pentru hidratarea îmbunătățită a mucoasei nazale.

Pe lângă aparatura medicală, Arhiepiscopia Timișoarei, încă de la începutul lunii martie, a încheiat un protocol de colaborare cu DSP Timiș, cu privire la prepararea de hrană caldă și transport umanitar de produse de igienă și alimente pentru familiile aflate în izolare din județ. Totodată, Fundația Filantropia Timișoara a asigurat, până în prezent, hrană caldă, preparată la bucătăria Liceului Teologic „Sf. Antim Ivireanul”, pentru 45 de familii aflate

în izolare. Nu în ultimul rând, o tonă de produse alimentare au fost donate direct unor instituții, precum Spitalul de Psihiatrie și Măsuri de Siguranță din Jebel, Spitalul de Psihiatrie Gătaia ori Cantina socială a Primăriei Timișoara.

Pentru evitarea infecțiilor și stoparea pandemiei cu noul Coronavirus, Arhiepiscopia Timișoarei a cumpărat 300 litri de materiale de igienizare, detergenți pentru haine, vase și pardoseli, ce urmează să fie distribuiți unităților medicale și lăcașurilor de cult.

Nu în ultimul rând, preoții din cadrul eparhiei sunt în permanentă legătură cu persoanele aflate în

autoizolare la domiciliu, oferind sprijin duhovnicesc și material cu toate cele necesare unui trai decent.

Cu toate măsurile de combatere a acestui flagel din societatea contemporană, nu a fost uitată grija pentru cele duhovnicești. Având în vedere măsurile restrictive ce privesc limitarea libertății de mișcare și întrunire a cetățenilor, Arhiepiscopia a distribuit 5.000 de cărți de rugăciune și tipărituri ziditoare de suflet, pentru apropierea de Dumnezeu și pentru petrecerea timpului în familie.

*

Arhiepiscopia Timișoarei va continua acțiunile social-filantropice în toată această perioadă, răspunzând, după caz, tuturor solicitărilor venite atât din partea instituțiilor partenere, cât și din partea persoanelor aflate în dificultate.

Având în vedere solidaritatea Bisericii cu toate instituțiile publice și private ce oferă sprijin și asistență la domiciliu, atât persoanelor aflate în carantină cât și persoanelor aflate în izolare, Înaltpreasfințitul Părinte Ioan îndeamnă pe toți cei care doresc să sprijine material și financiar unitățile medicale, cantinele sociale și asistența la domiciliu, în contextul pandemiei, să o facă prin Fundația „Filantropia” a Arhiepiscopiei Timișoara.

Donațiile și alimentele primite vor fi folosite pentru ajutorarea persoanelor izolate la domiciliu, pentru prepararea hranei și pentru achiziționarea de materialele igienico-sanitare.

FUNDAȚIA FILANTROPIA TIMIȘOARA

BRD TIMIȘOARA, IBAN: RO38 BRDE 360SV 3093 1313 600

Pentru detalii: 0729063732, 0714810147

CIUMĂ ȘI ROUĂ ÎN DACIA

† DANIL Arhiereul

Înspre primăvara anului 2020 de după Întâia Venire a lui Hristos și cu „o vreme și vremi și jumătate de vreme” mai înainte de „plinirea vremii” celei de A Doua Veniri a lui Hristos, se împlini, ca niciodată până atunci, cuvântul Evangheliei de la Matei capitolul 24, versetele 7 și 8, despre „începutul durerilor” prin „foamete și ciumă și cutremure pe alocuri”.

Ciuma se întinse ca focul în miriști, arzând și iarba uscată de pe pajiști, iar apoi se ridică înspre pădurile de pe dealuri și munți. Doar stâncile din vârful munților și lacurile glaciare dintre culmi nu fuseseră atinse de șerpii veninoși purtați de flăcările ciumei. Acolo răzbiră să ajungă preoții lui Dumnezeu, sub călăuzirea lui Deceneu, împreună cu turma de credincioși dreptmăritori creștini, ca să se împlinească cuvântul din „Pomelnice pe coajă de copac”.

De la Schitul din Munții Retezat, Deceneu, ca mare preot dac al lui Dumnezeu, căută să le deschidă ochii preoților și credincioșilor, făcându-i să le cadă solzii de pe ochi, precum lui Saul din Tars în Damasc, ca să poată vedea și contempla „Semnul Fiului Omului” de pe cer, ca deschizător și înaintemergător al fulgerului Parusiei Domnului. Așa cum evreii în pustie, fiind mușcați de șerpii veninoși își îndreptau privirea cu credință înspre

Șarpele de aramă, ridicat de către Moise pe stâlp, tot așa creștinii ortodocși din Dacia, privind cu credință înspre „Semnul Fiului Omului” de pe cer, se vindecau de mușcăturile șerpilor veninoși, numiți și „coronavirus” ai ciumei, celei îngăduite și trimise de Dumnezeu pentru păcatele oamenilor, în lume și în Dacia ancestrală, astăzi. Deși în lăuntru bisericii și mănăstirilor lui Hristos din Dacia, Liturghia Darurilor mai înainte sfințite și a Sfântului Vasile cel Mare, ca și a Sfântului Ioan Gură de Aur din ziua de Bunăvestire, nu se mai puteau săvârși, începând cu a treia săptămână din Postul Mare, în jurul și împrejurul acestor sfinte locașuri, începu a se lucra mai cu osârdie, Liturghia închinării în Duh și Adevăr, prin credință, nădejde și dragoste, prin smerenie și tăcere și mai ales prin Rugăciunea minții și a inimii: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul”!

Urcând înspre Schitul din Retezat, Deceneu cugeta întru sine: „Astăzi este nevoie mai mult decât oricând, din nou, de rugăciunea înlăcrimată și ingenunchiată a Preacuviosului Părintelui nostru Arsenie, din altarul bisericii de la Drăgănescu, din seara unei zile de august 1968!” Deceneu descoperi sub Sfânta masă din biserica Schitului, potirul cel de aur, plin cu lacrimile rugăciunilor Părintelui nostru Arsenie Boca, pe care ridicându-l în mâini și binecuvântând poporul lui Dumnezeu în semnul Sfintei Cruci, stropi cu busuiocul muiat în agheasma lacrimilor, întreg pământul ancestral al Daciei, în cele patru laturi, la răsărit și apus, la miazăzi și la miazănoapte, înspre Sfânta Mănăstire a Prislopului. Apoi culese din pomul nevăzut la vieții, un mănunchi de frunze, care, după cuvântul lui Dumnezeu din Apocalipsă 22, 2, „slujesc la vindecarea neamurilor” – pentru tămăduirea sufletească și trupească și a neamului nostru daco-roman. Atunci și îndată, în cădelnițele de aur din sufletele tuturor credincioșilor daco-romani, se înalță înspre tronul și altarul lui Dumnezeu din cer, precum pe vremea ciumei de la sfârșitul domniei lui David, din Ierusalim, jertfa bineprimită și tămâia binemirositoare a rugăciunii lăuntrice și a închinării în Duh și Adevăr, integrată în Liturghia cosmică.

După „trei zile” de ciumă în popor, care durară fiecare mai mult sau mai puțin de 24 de ore într-o zi, milostivindu-Se, Dumnezeu porunci îngerului arătat în văzduhul Daciei, să nu-și mai țină sabia îndreptată înspre Dacia, ci s-o bage în teacă, ca semn al iertării poporului vinovat, dar care s-a smerit și s-a pocăit precum ninivitenii, în duh ortodox. O ploaie de har binecuvântată stinse focul aprins în miriștea Daciei și un nor de rouă cerească, pogorât precum în cuptorul Babilonului, stinse puterea focului șerpilor veninoși ai virusului. Poporul Daciei răsuflă ușurat; învață lecția și hotărî să nu se mai joace cu Legile și Cuvântul lui Dumnezeu și să nu-l mai calce în picioare poruncile, date lumii prin Moise și prin Evanghelia lui Hristos, și tâlcuite în Dacia, ca nimeni altul, de către „Arhanghelul” de la Prislop. Izvoare de lacrimi de bucurie se revărsară din lacul Bucura al sufletului Daciei, pe fețele oamenilor. Poporul Daciei redeveni un popor ales, iar

neamurile și țările din jur luară pildă și învățătură de la acesta, în numele lui Hristos, înaintea tronului Judecării Căruia „se vor aduna toate neamurile”, ca să fie despărțiți unii de alți, pentru totdeauna „precum desparte păstorul oile de capre”.

MISIUNEA BISERICII PRIN CUVÂNT. METODE DE REÎNNOIRE DUHOVNICEASCĂ (II)

Preot GHEORGHÎĂ CRISTIAN POPA
Parohia Cărpiniș

IV. LUCRAREA CUVÂNTULUI LUI DUMNEZEU ÎN TRANSMITEREA CREDINȚEI ADEVĂRATE

Mi s-a întâmplat să chem la spovedanie tineri care doreau să se căsătorească, iar în scaunul spovedaniei, o pereche de tineri mi-a lăsat în suflet o bucurie deosebită. Întrebându-i de când nu s-au mai spovedit, răspunsul parcă stereotip al lor, ca de altfel al multor tineri, a fost acela că nu s-au mai spovedit din copilărie. În timpul spovedaniei tânărul zicea „Părinte nu prea mă rog, dar când plec de acasă, când trec pe lângă biserică sau o troiță, sau seara când mă culc, spun o rugăciune scurtă care am învățat-o de la mama ...Doamne iisuse Hristoase Fiul Lui

Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul !"...Tânăra simțea o părere de rău că nu prea a mai dat pe la biserică, fiind copleșită de emoție în urma celor discutate în Taina Spovedaniei, dându-și seama că această înstrăinare de la Sfintele Slujbe a sărăcit-o de harul lui Dumnezeu și că mai mult a înrăit-o, a lăcrimat îndelung... mi se părea că sunt lacrimi de umilință că s-a îndepărtat de Dumnezeu, și parcă lacrimi de bucurie că L-a regăsit pe Dumnezeu. În această lucrare sfântă care este Mărturisirea, cum îmi place să zic de multe ori - Împăcarea omului cu Dumnezeu și cu sine însuși-....parcă revedeam întreaga pildă a fiului risipitor. Am realizat că puțină credință pe care o mai avea a fost înflăcărată de credința simplă și sinceră a tânărului viitor soț, iar această înflăcărare a primit oxigen prin Hristos

în Taina Spovedaniei, Cel care își aduce aminte de noi de fiecare dată, iar când noi uităm de El, întotdeauna își întinde brațele Sale spre noi așteptându-ne cu răbdare.

„Prima condiție sau primul pas pentru intrarea în comuniunea cu Dumnezeu este întoarcerea omului la Dumnezeu ca la centrul existențial al vieții sale și cunoașterea Lui așa cum El s-a revelat în persoana, viața și lucrarea mântuitoare a lui Iisus Hristos de la întrupare până la pogorârea Duhului Sfânt: *„aceasta este viața veșnică: să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat și pe Iisus Hristos pe Care L-ai trimis* (Ioan 17, 3). Cum se ajunge la această întoarcere a omului și la cunoașterea lui Dumnezeu ne arată Mântuitorul Iisus Hristos în rugăciunea adresată Tatălui, în ajunul Patimilor Sale, când spune: *„Eu Te-am preamărit pe Tine pe pământ; lucrul pe care Mi l-ai dat să-l fac l-am săvârșit”* (In. 17, 4). „Lucrul” la care Se referă Iisus aici fiind descoperirea *„singurului și adevăratului Dumnezeu”* și a lucrării Lui mântuitoare în Hristos pentru ca oamenii să primească această descoperire, să-L cunoască și să trăiască potrivit ei”¹

Iisus se descoperă prin Evanghelie, „propovăduind Evanghelia împărăției lui Dumnezeu”² vorbind tuturor despre Cuvintele pe care le-a primit de la Tatăl, după cum zicea în rugăciunea din Ghetsimani, „Pentru că cuvintele pe care Mi le-ai dat le-am dat lor, iar ei le-au primit și au cunoscut cu adevărat că de la Tine am ieșit, și au crezut că Tu M-ai trimis”³. Această descoperire și cunoaștere totodată s-a dovedit a fi „Învățătură nouă și cu putere”⁴, pentru Zice Mântuitorul „cuvântul pe care îl auziți nu este al Meu, ci al Tatălui Care M-a trimis”⁵, iar altă dată zicea „Cuvintele pe care Eu vi le-am grăit, ele duh sunt și viață sunt”⁶, căci întărind Domnul aceste zice: „cel ce ascultă cuvântul Meu și crede în Cel Ce M-a trimis, are viață veșnică”⁷

Prin chemarea perpetuă a propovăduitorilor, peste veacuri fiecare trebuie înțeleagă această chemare ca o trimitere spre convingere și îndreptarea spre credință, „Vestirea istorică a lui Hristos, predicarea Evangheliei constituie o obligație permanentă ce revine întregii Biserici, o „trimitere” de la care ea nu se poate sustrage, deoarece predicarea Evangheliei vizează convertirea prin credință. Subliniind rolul decisiv al predicării Evangheliei în procesul convertirii prin credință, Apostolul Pavel scrie: „Oricine va chema numele Domnului se va mântui. Dar cum îl vor chema pe Acela în Care n-au crezut? și cum vor crede în Acela de Care n-au auzit? și cum vor auzi fără propovăduitor? și cum vor propovădui de nu vor fi trimiși? ... Prin urmare credința vine din ceea ce se aude, iar ceea ce se aude vine prin cuvântul lui Hristos” (Romani 10, 13 - 15, ... 17).⁸”

Dacă propovăduirea vizează convertirea, prin lucrarea Duhului Sfânt care face Cuvântul evangheliei predicat să fie „purtător de har”⁹, atunci cei ce ascultă Cuvântul și-l primesc, crezând dobândesc Duhul cel Sfânt care rămâne peste ei. „În timp ce Petru încă grăia cuvintele acestea, Duhul cel Sfânt S-a pogorât peste toți cei ce ascultau cuvântul.”¹⁰

Dovada convertirii celei adevărate este schimbarea inimii, în mod liber, căci credința este „primirea adevărului lui Dumnezeu și de trăirea acestui adevăr în totală comuniune cu El în Iisus Hristos”¹¹, după cuvintele apostolului „Căci câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați îmbrăcat.”¹²

De la începutul creștinismului răspândirea Evangheliei s-a concretizat în formarea comunităților creștine prin convertirea personală prin credință, botezarea în numele Sfintei Treimi (Faptele Apostolilor II, 9-10, 37-38) și creșterea duhovnicească prin primirea sfințelor Taine, participarea la cult, mărturisire și slujire în cadrul acestor comunități, ca realizare concretă a trupului eclesial al lui Hristos, și astfel „stăruiau în învățătura apostolilor și în părtășie, în frângerea pâinii și în rugăciuni” (Faptele Apostolilor 2,42)¹³

Lucrarea cuvântului lui Dumnezeu în transmiterea credinței adevărate, poate fi percepută ca o „a doua exigență a misiunii creștine. În misiunea sa Biserica nu inventează Evanghelia, ci transmite în fiecare timp și loc „credința care odată pentru totdeauna le-a fost dată sfinților” (Iuda 3)¹⁴

Multe sunt realitățile propovăduirii lui Hristos Cel Înviat și Înălțat, ca om desăvârșit, pe care Duhul Sfânt î-L face prezent prin propovăduirea Bisericii, prin harul Sfințelor Taine, conducând pe credincioși la înțelegerea și trăirea Adevărului revelat dat în Iisus Hristos¹⁵

1 Pr. prof. dr. Valer Bel, Misiunea Bisericii în lumea contemporană, Ed. renașterea, Cluj-Napoca, 2002, pag.15-16

2 Sfânta Scriptură, idem, Marcu I, 14.

3 Idem, Ioan XVII, 6, 8.

4 Idem, Marcu I, 27.

5 Idem, Ioan XIV,24.

6 Ibidem, VI, 63.

7 Ibidem, V, 24.

8 Pr. prof. dr. Valer Bel, Misiunea Bisericii în lumea contemporană, idem, pag.18-19

9 Ibidem, pag.19.

10 Sfânta Scriptură, idem, Faptele Apostolilor X, 44.

11 Pr. prof. dr. Valer Bel, Misiunea Bisericii în lumea contemporană, idem, pag. 20

12 Sfânta Scriptură, idem, Galateni III, 27.s

13 Pr. prof. dr. Valer Bel, idem, pag 22.

14 Ibidem, pag.24.

15 Ibidem, pag.25.

Acest adevăr înseamnă o credință vie care nu se referă doar la aspectul gândirii, ci și la o realitate trăită, „în acest sens credința înseamnă nu numai a gândi la fel, ci și a exista la fel, a trăi și a muri, altfel, în deplină dăruire a întregii existențe lui Dumnezeu.” Pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră Lui Hristos Dumnezeu să o dăm”¹⁶

În Biserica primară exista preocuparea stăruitoare pentru transmiterea drepte credințe și pentru păstrarea unității învățaturii de credință, cu conștiința că unitatea trupului lui Hristos este menținută și asigurată prin mărturisirea, trăirea și transmiterea credinței în conformitate cu revelația desăvârșită în Iisus Hristos (I Corinteni I,13-10). Sfinții apostoli în toată propovăduirea lor, au urmărit două obiective fundamentale: *răspândirea Evangheliei la toată făptura și apărarea credinței celei adevărate față de învățăturile greșite*. Apostolul Pavel subliniază faptul că propovăduirea sa nu este altceva decât un cuvânt de la Hristos și despre Hristos: „Căci nu pe noi înșine ne propovăduim, ci pe Hristos Domnul” (II Corinteni 4, 5)¹⁷

Sfântul apostol Pavel atrage atenția asupra faptului că trebuie să fim cu luare aminte arunci când interpretăm Scripturile, ca să nu ne depărtăm de Adevăr: „sunt unele lucruri cu anevoie de înțeles pe care cei neștiutori și neîntăriți le răstălmăcesc ca pe celelalte Scripturi, spre a lor pierzare.”¹⁸

Biserica Ortodoxă, prin Sinoadele Ecumenice, a ajuns la concluzia că transmiterea Adevărului revelat se face printr-o unitate deplină între Biserică, Scriptură și Tradiție în comuniunea credincioșilor cu Dumnezeu în Hristos prin Duhul Sfânt, deoarece „Biserica apare înaintea Scripturii, dar ea rămâne pentru totdeauna legată de mărturia originară a Revelației, fixată în Sfânta Scriptură, pe care o interpretează din perspectiva Tradiției”¹⁹. Iar pentru a păstra aceste adevăruri revelate Biserica prin Sfintele Sinoade a fixat în scris Credința cea adevărată și prin simboluri de credință, așa cum Apostolii au fost premergători în acest sens la Sinodul din anul 50, când au schițat prima formă a Simbolului de Credință, și unele dogme, după nevoile și provocările eretice ale acelor timpuri. Mai apoi, Biserica s-a confruntat cu alte erezii care mai de care, fiind nevoie, ca de fiecare dată când apăreau erezii în Biserică, să stabilească în Sinoade care este adevărul de credință, și astfel s-a stabilit nu credința unei singure persoane sau a unei comunități ci întregii Bisericii „Părutu-sa nouă și Duhului Sfânt”.

Transmiterea drepte credințe se asigura numai în Biserică, în cadrul comunității liturgice în continuitatea ei istorică. Creștinul primește credința printr-un act de comunicare a ei de către comunitatea liturgică, o mărturisește, o trăiește și participă la comunicare ei numai ca membru al acestei comunități²⁰, iar cele învățate se fixează în inima omului prin Sfintele Taine. Botezul aduce pe om la starea dintru început și ne înfiază ca fii ai lui Dumnezeu, Spovedania readuce pe om la starea de pocăință și de împăcare, iar Sfânta Liturghie rememorează întreaga operă de mântuire prin Iisus Hristos, care se dăruiește întregii lumi prin Euharistie, ca răsplată și împreună Lucrător cu noi pentru a noastră mântuire.

MIJLOACE MISIONARE ACTUALE DE PROPOVĂDUIRE A CUVÂNTULUI

Modelarea sufletului omenesc, în societatea umană este greu de pătruns, mai ales când răul și-a făcut locaș, iar păcatul a îndepărtat firea omenească de harul dumnezeiesc, așa cum citează profesorul Petre Vintilescu pe Sfântul Grigore Teologul, surprinzând această realitate. „Cu greu se deprinde firea omenească cu binele, după cum greu cuprinde focul un lemn ud ...pe când majoritatea oamenilor sunt gata și predispuși spre rău, asemănându-se cu pielele uscate, care și de la o scânteie fură foc, mai ales când bate vântul. Mai repede se molipsește omul de un rău mic decât de o virtute cât de sublimă, după cum de altfel puțin pelin amărăște îndată mierea, pe când mierea chiar în cantitate îndoită, nu izbutește să îndulcească pelinul.”²¹

Este de înțeles că, atunci când viața duhovnicească a comunității este pervertită de anumiți factori de influență negativă și oamenii s-au depărtat de lucrarea Bisericii și de Dumnezeu, se impune o intervenție din partea preotului, pentru a restabili legătura pierdută, după expresia Sfântului Grigore din Nazianz, „preotul este un pețitor al sufletelor”²².

Preotul va merge după suflete să le caute, va pleca prin parohie, de-l va dura sufletul de oile sale. O bună metodă este abordarea credincioșilor. Preotul spre seară va ieși prin sat luând cu sine Crucea, epitrahilul și

16 Ibidem, pag.26.

17 Ibidem, pag. 27.

18 Sfânta Scriptură, idem, II Petru III,16.

19 Pr. prof. dr. Valer Bel, idem, pag.33

20 Ibidem, pag.40.

21 Pr. prof. univ. dr. Petre Vintilescu, Preotul în fața chemării sale de păstor al sufletelor, Ed. Mitropoliei Olteniei, Craiova, 2007, pg.61 apud Sfântul Grigore Teologul, Despre fugă, cap. 12.

22 Ibidem, pg.61 apud Sfântul Grigore Teologul, Despre fugă, cap77

molitfelnicul, și *mergând prin sat* va întâlni oameni, care poate nu au pășit de mult pe la biserică. De va fi întrebat unde merge să spună că a plecat cu treabă, și intrând în vorbă cu omul, de-i va spune că e bolnav, preotul să-i spună că ar putea să-i citească o rugăciune, apoi de-l va primi omul în casă și-i va face-o rugăciune, să nu primească bani pentru aceasta în nici un chip, ci să-i zică cu blândețe că dacă nu se supără să lase pe Hristos să-i răsplătească preotului pentru osteneala sa. „Un preot însuflețit de râvna sufletelor nu așteaptă ca ele să vină din propria lor inițiativă. Au fost într-adevăr vremuri și mai sunt locuri, unde sufletele sunt atât de bine dispuse, încât ele recurg spontan la păstorul care poate astfel să se mulțumească a le primi cu bunăvoință. De cele mai multe ori însă, nu aceasta este situația și pentru a face binele, e nevoie, după pilda sfinților Apostoli și a Domnului nostru Iisus Hristos însuși, să alergăm noi după oaia, care-și uită sau își neglijează datoriile.”²³

Un cuvânt potrivit *la întâlnirea cu fiecare*, în loc de a-l lăsa să treacă cu un simplu salut convențional; o întrebare privitoare la o situație personală, familială, cu preocupare pastorală însă și cu o recomandare corespunzătoare, ori o prevenire plină de grijă; într-un cuvânt, forme de relații, care să releve enoriașilor veșnica preocupare a preotului față de dâșii într-un spirit de dragoste desăvârșită, ceea ce va deschide întotdeauna căile spre simpatia și respectul păstorilor.²⁴

Putem menționa că propovăduirea cuvântului poate fi prilejuită și de împrejurări cu caracter ocazional la săvârșirea tainelor și ierurgiilor, administrate în legătură cu anumite evenimente din viața credincioșilor cum ar fi: la administrarea Tainei Spovedaniei, sfințirea casei, vizitele pastorale etc. „Toate acestea au însă, față de cateheză și predică, un caracter nu numai incidental, ci și suplimentar. Cadrul principal, mediul normal și natural, în care trebuie să se urmărească sistematic și metodic instruirea religioasă a poporului, îl formează școala și biserica, prin cele două mijloace: cateheza și predica în toate genurile ei.”²⁵

Dar pentru o mai mare importanță și un real dinamism în misiunea pastorală a Bisericii este necesară restabilirea și consolidarea unității spirituale a parohiei, dar și întărirea conștiinței de apartenență la comunitatea parohială ca trup eclesial al lui Hristos, de aceea mijloacele misionare trebuie să fie folosite progresiv într-un plan pastoral de perspectivă și organizat. Preotul trebuie să constate cu realism starea parohiei cu toate resursele, nevoile și deficiențele ei, astfel cunoscând posibilitățile și minusurile parohiei să adune și să realizeze o comunitate creștină, autentică, reînnoind unitatea spirituală a acesteia.

Se impune ca preoții să săvârșească cu regularitate serviciile religioase, rugăciunea să fie trecută prin inimă și minte, preotul să socotească bine timpul și să nu se grăbească pentru a fi ascultat, înțeles și urmărit cu drag, să nu provoace scârbă sau dezgust pentru graba sa. Apoi predica să fie pregătită cu mare grijă, rostită cu duh apostolic, iar la strană dar și în altar cântarea să fie clară și frumoasă, însoțită de smerenie și evlavie pentru a contribui la realizarea unei atmosfere de rugăciune.

Antrenarea credincioșilor în viața liturgică prin rostirea Crezului ar trebui promovată, iar cântarea în comun să fie încurajată.

Un loc important în cuvântul slujitorilor bisericii, poate chiar obligatoriu, este acela de a indemnă mereu credincioșii să se mărturisească prin Taina Spovedaniei și, cu pregătirea cuvenită, să se împărtășească cu Sfintele Taine, căci Spovedania și Împărtășania sunt esențiale pentru reînnoirea vieții duhovnicești.

Înființarea filantropiei creștine la nivel de parohie, prin antrenarea credincioșilor și mai ales a celor cu posibilități economice, în lucrarea filantropică, împreună cu comitetul parohial, care în colaborare cu preotul trebuie să aibă o evidență clară a celor bolnavi și a celor săraci, care pot fi cercetați periodic. Aici pot fi implicate parohii din alte localități sau de peste hotare în colectarea bunurilor, care pot fi dăruite, după cuvintele Sfântului Apostol Petru care ne îndeamnă: „Păstoriți turma lui Dumnezeu dată în paza voastră cercetând-o, nu cu silnicie, ci cu voie bună, după Dumnezeu, nu pentru câștig urât, ci din dragoste”²⁶

O bună metodă de înnoire duhovnicească este organizarea în perioada posturilor de întâlniri duhovnicești, cum ar fi „*seri duhovnicești*” sau „*săptămâna duhovnicească*”, seri în care după rugăciunea unui acatist, invitați fiind colegi preoți sau teologi, aceștia vor rosti un cuvânt de învățătură sau vor ține o conferință pe o anumită temă duhovnicească. Aceste seri adună credincioșii într-un număr mai mare și întărește credința.

În timpul anului pentru a alunga monotonia sau a schimba starea duhovnicească credincioșilor pot fi invitați preoți, călugări, duhovnici sau ierarhi la Sfintele Liturghii (*Liturghii Arhieresti*), fie la anumite evenimente importante din parohie, fie ocazional. Aceste momente duhovnicești sunt mișcătoare și impresionante deoarece credincioșii rămân cu o amintire plăcută prin slujirea în sobor, iar din cuvântul de învățătură rostit de invitați pot dobândi noi sentimente religioase.

Voi trata în următoarele capitole alte metode pastorale, care pot fi folosite în lucrarea Cuvântului de reînnoire duhovnicească.

23 ibidem, pag.77-78 apud Victor Lithard, *Prâcis de Theologie Pastorale*, pg.18

24 ibidem, pg.95

25 ibidem, pg.190

26 Sfânta Scriptură, idem, I Petru V,2

PREDICA ȘI CATEHEZA (PROIECTE ȘI ACTIVITĂȚI)

A propovădui cuvântul, a stăruia asupra lui cu timp și fără timp, a muștra, a certa, a îndemna, cu îndelungată răbdare și dând necontenit învățătură, cum îndemna Sfântul Apostol Pavel pe Timotei (II Timotei 4, 2), înseamnă, de fapt, a instrui și a învăța. Prin însăși definiția ei, chemarea pastorală a preotului implică în chip absolut funcția învățătoarească a preoției. Funcția de învățător a preoției este, într-adevăr, un instrument pastoral.²⁷

În chemarea pastorală, predica are rolul de a convinge, de a mișca inima și de a îndupleca voința, prin aceasta preotul dovedește că trăiește adevărul și ideea sfântă pe care o predică, astfel, "numai o cunoaștere profundă a învățaturii și pătrunderea ei în substanța ființei preotului pot face din el un mare predicator bisericesc. În acest caz, el va da totdeauna din sufletul, din ființa lui, ceea ce va înrâuri auditorul și-i va asigura succesul pastoral."²⁸

Mitropolitul Antonie de Suroj ne spune cum trebuie să fie *cuvântul de folos* și că el trebuie să se îndrepte mai

întâi spre noi înșine. Atunci când vrem să predicăm despre o anumită pericopă evanghelică să ne întrebăm cum ne raportăm noi înșine înaintea acelor cuvinte, iar dacă cuvântul pe care-l vom rosti în predică ne va pătrunde în suflet, și „se va împlânta adânc asemenea unei săgeți în inimă, este foarte probabil să se atingă de sufletele altora și să se împlânta și în inimile celorlalți.”²⁹

Raportarea noastră la cuvântul Domnul nostru Iisus Hristos este oglindită în rugăciunea din ultima Sa noapte în grădina Ghetsimani, când zicea că „viața veșnică aceasta este: ca să Te cunoască pe Tine, singurul adevăratul Dumnezeu și pe Iisus Hristos, pe care L-ai trimis”³⁰, pentru că doar raportându-ne la cunoașterea lui Dumnezeu ne putem apropia de El.

Cunoașterea lui Dumnezeu și a operei Lui pentru mântuirea lumii prin Fiul Său se înfățișează ca o condiție, fără de care nu este cu putință mântuirea. Înmulțirea și întărirea credinței nu pot fi realizate fără cunoașterea adevărilor religioase ale Evangheliei. Fără o atitudine de credință în sufletul comunității, preotul nu va putea să izbândească cu succes dobândirea mântuirii sufletești a credincioșilor, precum zice Sfântul Apostol Pavel:

²⁷ ibidem, pag.162

²⁸ ibidem, pg.201

²⁹ Mitropolitul Antonie de Suroj, *Adierea Duhului-Purtarea de grijă față de suflete*, Editura Doxologia, Iași 2015, pag. 31.

³⁰ Sfânta Scriptură, ibidem, Ioan XXII, 3.

„fără credință, nu este cu putință să fim plăcuți lui Dumnezeu, căci pentru a te apropia de Dumnezeu, trebuie să crezi că este un Dumnezeu și că va răsplăti celor ce-L caută”³¹

Vocația Bisericii este restabilirea principiilor morale, prin intermediul cărora copiii și tinerii ar putea să devină niște reprezentanți demni ai familiei și societății. Părinții care manifestă față de copiii lor iubire, răbdare și dreptate, vor primi în schimb, ascultare și respect. Atât ei, cât și societatea, vor avea de câștigat. În slujirea pentru copii și tineri un loc important îl ocupă programele educative de consolidare a sănătății și a conștiinței morale.

În legătură cu activitatea de catehizare, trebuie să subliniem și aici faptul că mulți dintre slujitorii bisericești consideră că, atât cateheza, dar mai ales predica, sunt apanajul unor preoți mai cultivați sau mai talentați și nu o obligație liturgică și pastorală a oricărui cleric. Predica însă nu este un mof, o moda sau un privilegiu numai al unora, ci ea este parte integrantă a Sfintei Liturghii. De la primele forme de Liturghie, care au apărut în primele secole ale Bisericii, predica, mai ales sub formă de omilie, a făcut parte ca piesă sau moment obligatoriu, după citirea pericopei evanghelice sau la sfârșitul slujbei.³² De aceea, nu putem concepe Sfânta Liturghie fără predică sau cuvânt de învățătură. Am putea spune chiar că Liturghia nu este completă dacă nu are și predică.

Învățământul religios al copiilor și al tinerilor se înfățișează ca o importanță capitală. Înăuntrul obligațiilor catehetice ale preotului, catehizarea copiilor formează un imperativ categoric pastoral. Biserica trebuie să se simtă obligată în chip firesc la înarmarea spirituală a copiilor în fața ispitelor acestui veac, în care viața lor după har se poate primejdui.

Tinerimea și copiii de astăzi vor fi generația adultă de mâine, de aceea instruirea lor religioasă, îi va ține lângă biserică, grație dispozițiilor adânci căpătate în timpul catehizării. La aceste vârste sufletul, îndeosebi al copilului, este mai primitiv, impresiile sunt mai puternice și mai de durată.

„Scopul catehizării este să-l pună pe copil în contact cu elementul supranatural, să-l sfințească, adică de a-l dăruia lui Dumnezeu. Țelul ultim al catehezei nu este simpla memorare a dogmelor și preceptelor religioase ci este acela spre a simți fiorul religios sau spiritul supranatural, care trăiește în dogmă și o însuflețește.”³³

Un preot, care nu este el însuși cutremurat de fiorul religios și care nu trăiește el însuși propovăduirea lui Hristos în fața copiilor și a tinerilor, nu va reuși să ajungă la sufletul lor. „Pe de altă parte, oricât de sever și de metodic ar fi preotul catehet, nu va face să treacă educația religioasă dincolo de inteligența școlărilor, de nu va reuși să se dezbrace de obsesia profesorală, o obsesie a vanității și de nu se va comporta ca omul lui Dumnezeu și părinte sufletesc”³⁴.

De mare importanță pentru viața și viitorul Bisericii este cea a frecventării sau participării tineretului la slujbele divine. După 1989, se constata peste tot o participare masivă a credincioșilor la cultul divin, deși, raportată la numărul creștinilor ortodocși, ea reprezintă o cifră nesatisfăcătoare. Poate abia o treime din populație participă la Sfânta Liturghie. Ceea ce este îngrijorător însă este faptul că dintre aceștia lipsesc tinerii, însemnând elevii de școală primară, medie, liceu și studenții. Din păcate, chiar elevii care fac religie în școală nu frecventează biserica și cu atât mai mult studenții.³⁵

Gândindu-ne că ei vor fi viitorul țării și al Bisericii, problema participării lor la cult trebuie să ne preocupe pe toți de aceea se impune o slujire liturgică frumoasă și de calitate, dublată de o predică de înalt nivel și de o cateheză edificatoare, ca și acțiuni care să le trezească interesul pentru Biserică. Aproximarea tinerilor de Sfântul Potir este un factor esențial, sau poate vital, în ceea ce privește dezvoltarea spirituală, psihică sau intelectuală.

Este însă necesar, aplicarea procedurii așa numit *supranatural*, pe care-l putem sesiza ușor în metoda catehetică a vechii Biserici, la marii cateheți și predicatori creștini, ca: Sfântul Chirii al Ierusalimului, Sfântul Ioan Gură de Aur, Fericitul Augustin etc. Metoda lor supranaturală se prezenta în forme aproape liturgice sau rituale³⁶.

În general, în Biserica patristică, instruirea și educația religioasă se încadra în forme liturgice, se făcea adică „prin rugăciune și în rugăciune”. Astfel, un adevăr de mărturisire ortodoxă, în fața unei erezii, se fixa și se afirma într-un imn sau într-o rugăciune, care se întrebuinta în cult.³⁷

Rugăciunea fiind unită cu învățătura era plină de binecuvântări cerești și astfel primind o atitudine religioasă îmbracă o formă culturală sfântă și sfințitoare. De menționat faptul că rugăciunile de exorcizare dinaintea botezului, dar în general rugăciunile cuprinse în cărțile liturgice au o doză de învățături dogmatice și morale, astfel în Biserica primară se practica aceasta catehizare, de exemplu lepădările erau rostite nu numai o dată ci de mai multe ori, tocmai și pentru faptul că acestea pregătesc de fapt pe catehumen prin textele care sunt cuprinse în ele. Astăzi au mai rămas indicațiile dinaintea botezului a se repeta Crezul de trei ori. Din păcate în unele biserici datorită timpului condensat, lepădările sunt omise sau citite în grabă.

31 Ibidem, Evrei XI, 6.

32 Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, Liturgica specială, Ed. Nemira, București, 2002, p. 270.

33 Petre Vintilescu, ibidem pag. 194

34 ibidem pag. 195

35 Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, op. cit., pag. 352

36 Petre Vintilescu, ibidem, pag. 196

37 ibidem pag. 197

Nu ar fi exclus ca o metodă de catehizare să fie rostirea rugăciunilor liturgice cu voce tare, rar, apăsător și atent, în așa fel încât fiecare cuvânt din rugăciune să fie auzit, simțit și de ce nu învățat.

În vederea datoriei sale de catehet în propunerea unei lecții de religie, fie că ar avea ca obiect o narațiune, o rugăciune, o dogmă, ori un precept moral, el trebuie să aibă aceeași dexteritate practică și siguranță formală, ca și la îndeplinirea ritualului.³⁸ Ca de altfel acestea fiind încadrate în activități recreative, pot aduce un efect de durată în perspectiva apropierea tinerilor de preotul parohiei, de parohie, dar cel mai important de Biserică.

Cat privește catehizarea sistematică, în care să fie cuprinse toate categoriile de credincioși, aceasta nu este organizată nicăieri. Singura instrucție religioasă sistematică este cea desfășurată în școlile statului, la ora de religie, dar care, din păcate, este departe de a fi un învățământ bine făcut, eficient și rodnic, în care mai persistă improvizația, nepriceperea, superficialitatea. Pe de alta parte, acest învățământ rămâne numai teoretic, în el predominând instrucția, pe când educația religioasă este departe de a se realiza. Profesorul de religie, chiar dacă este absolvent de teologie, rămâne departe sau total rupt de Biserică, împreună cu elevii lui care văd foarte rar sau deloc locașul de cult.³⁹

Instruirea religioasă se face ținând cont că sentimentele și judecățile religioase se formează și capătă o coloratură specifică în funcție de etapele psihogenetice de dezvoltare a omului, așa cum sintetizează Sf. Ap. Pavel în cuvintele : „Când eram copil, vorbeam ca un copil, simțeam ca un copil; judecam ca un copil; dar când m-am făcut bărbat, am lepădat cele ale copilului.”⁴⁰

„La ciclul primar se evită impunerea conceptelor religioase prin forță și se tine seama că acesta este în căutarea unei identități, iar personalitatea lui este în formare și se alcătuiește din împrumuturi care se adaugă la modul lui natural de a fi – din această cauză o mare preponderență în transmiterea conceptelor predate o au povestirile religioase care vor fi pigmentate de multe exemple din viața personală.

La gimnaziu copiii se organizează în grupuri, solidaritatea și gradul de socializare cresc simțitor, iar comuniunea de interese și sentimente face ca religiozitatea să se extindă și să se amplifice. Acum încrederea copilului (cls.V-VI) este îndreptată spre altul și se confesează, acum avem datoria să transmitem copiilor necesitatea și „foamea de divinitate”, deoarece obligațiile, reglementările, sancțiunile devin ineficiente pentru el.

Începând cu cls. a VII-a lucrurile se complică, deoarece gândirea devine critică și logică, iar în domeniul religios se manifestă tendința de a întemeia și justifica rațional dumnezeirea și ceea ce ține de ea. În această fază (cls. VII-VIII) marea majoritate a tinerilor intră într-o stare de incertitudine, orientându-se spre o stare neutră sau ateistă; o atragere forțată la religie, în această fază critică, poate fi dăunătoare atât pentru individ cât și pentru ideea credinței în sine.

La liceu apar problemele grave ale percepției religiei, din cauza nonconformismului vârstei și dorinței de independență, comportamente ce nu pot fi corelate cu preceptele unei vieți îndreptate spre Dumnezeu. Cu toate că din punct de vedere intelectual tânărul poate percepe teologia, însă doctrina și ritualul religios nu are stabilitatea primirii adevărilor de credință, dacă nu ținem seama de caracteristicile vârstei, educația și instruirea religioasă vor fi un fiasco total, pentru că acum tânărul ia cunoștință cu minciunile, avatarurile lumii, care-l pot dezamăgi și-l pot duce într-o stare de apatie și disconfort psihic, ce vor avea repercusiuni dureroase asupra dezvoltării sale religioase. Acum el observă discrepanța dintre ideile frumoase și realitatea faptică degradantă, iar această discrepanță poate fi substituită doar printr-un tact pedagogic deosebit, rupt de tiparele pedagogiei și metodicii laice, profesorul de religie dând dovadă de înțelegere, bunătate și iubire de semeni, el având de îndeplinit o misiune, ci nu o meserie, fapt pentru care avem nevoie de chemare și vocație; acum se realizează educația mai puțin prin povestiri morale și mai mult prin exemplul nostru personal acum este necesar să punem accentul pe dialogul dintre profesor și elev pentru că - acum e momentul când de obicei se pierde, se câștigă, sau se capătă credința.”⁴¹

Transformarea oamenilor se realizează prin iubire nu prin constrângere, iar iubirea învățătorului se vedește prin cuvinte, gesturi, privire și prin fapte concrete; doar iubirea creștină are tăria de a schimba caracterele oamenilor, din răi în buni, din păcătoși în virtuoși.⁴²

Ne propunem în continuare să abordăm unele *elemente de păstorițe a tinerilor* prin activități și proiecte.

Pentru început considerând că suntem la începutul unui itinerar catehetic trebuie să știm că pe lângă catehezele de Duminică, în care sunt implicați credincioșii în general, pentru o mai bună apropiere de fiecare, trebuie luată în considerare vârsta și preocupările generațiilor și astfel ținând seama de aceste prerogative, în funcție de timpul fiecăruia se pot organiza întâlniri pe grupe de vârste, constituind activități, cursuri, concursuri sau conferințe pe diferite teme punctuale.

38 ibidem pag.199

39 Pr. Prof. Necula D. Nicolae, *Cum trebuie să fie profesorul de religie ?*, în rev. „Vestitorul Ortodoxiei”, nr. 28/2002(XIV), p. 7.

40 Sfânta Scriptură, ibidem, I Corinteni XIII, 11

41 Prof. Felix Godeanu, *Cugetări despre ora de religie*, Târgu-Jiu 2006, pag.12-14, apud C. Cucoș –Educația religioasă, Ed. Polirom, Iași, anul 1999.

42 Prof. Felix Godeanu, idem, pag.15-16

În perspectiva unei reușite, preotul, catehetul, profesorul, studentul sau voluntarul implicat în misiunea de împlinire a chemării de mântuire, luând ca exemplu - Planul lui Dumnezeu de mântuire a oamenilor -, sau planul marilor conducători în izbânda sau cucerirea unor lupte fie de apărare fie pentru ocupație, este necesar un program pentru atingerea scopului.

Întâlnirile catehetice sau activitățile pot fi planificate din timp după un program bine definit sau ele pot fi spontane, adică în funcție de propunerile venite pe parcursul unor întâlniri sau ținând seama de împrejurările contextuale din prezent.

Ca proiecte și activități, pentru copii și tineri se pot organiza tabere de vară și iarnă, excursii, competiții sportive, diverse cercuri de interese. De o popularitate deosebită în rândurile adolescenților se bucură *explorarea*, descoperirea lucrurilor noi dar și *activitățile recreative* sau de *misiune filantropică*, care îi unește pentru diferite fapte bune și utile:

„Tabără din pridvorul satului” - se pot organiza tabere în diferite parohii pentru a revigora legăturile tinerilor cu Biserica și pentru a crea „un mediu în care tinerii să se simtă acceptați, iubiți și puși în valoare, în care să găsească răspunsuri la frământările lor duhovnicești. Se va săvârși Sfânta Liturghie, unde se vor împărtăși copii

care în prealabil s-au spovedit, apoi vor urma sesiunile de cunoaștere a copiilor cu voluntarii, se vor împărți pe grupe de vârstă, apoi gospodine din sat pot servi o masă caldă copiilor.

În partea a doua a zilei se pot organiza activități de PSI și de prim ajutor efectuată de voluntari, medici sau pompieri invitați special pentru a le arăta copiilor măsuri de resuscitare, de prim ajutor, precum și pentru a face educație de prevenție a incendiilor. Seara, cu toții pot participa sau rosti pe rând rugăciuni.

Apoi două zile pot fi dedicate atelierelor de creație de cruciulițe, de spiritualitate și de comunicare. Copiii vor fi împărțiți pe grupe la biserică, la școala din sat sau căminul cultural.

Copiii vor așterne gândurile, emoțiile și așteptările pe hârtiuțe și puse în „copacul mesager”, (un brăduț sau un pom, din curtea Bisericii)

La atelierul „Întrebă preotul” - copiii pun întrebări chiar și sugerate de voluntari de exemplu: „Ce v-a făcut să deveniți preot?”, „Cum vedeți viața aceasta?”, „Cum să facem să ne înțelegem cu părinții?” sunt câteva întrebări ce pot crea o atmosferă caldă între toți cei prezenți.

O activitate interesantă poate fi „*Dragoste cu demnitate!*”, dedicată celor mai mari, tinerilor, pot cuprinde discuții despre problemele adolescenței, despre provocări și despre cum să-ti păstrezi trupul și sufletul curate. Aici pot fi invitați studenți de la Facultatea de Farmacie, care pot explica medical care sunt schimbările din corp ce afectează trecerea de la adolescență la maturitate.

Activitate cea mai plină de entuziasm va fi „*Vânătoarea de comori*”. În sat se vor ascunde unele comori

simbolice, copiii le vor căuta, trecând prin adevărate probe de concurs: ghicitori, trasul cu arcul, spartul baloanelor, săritul coardei, așa-zisul „gard electric” precum și alte provocări care pot entuziasma grupele de participanți și nu numai. De altfel, enoriașii parohiei pot fi implicați în cazarea voluntarilor și în organizarea meselor. Tot ei pot fi părtași la bucuria căutării de comori a tuturor copiilor.⁴³

Școala de vară „Prietenii lui Hristos”- Tinerii se bucură de activități interactive, cântece, joc și voie bună. Proiect educațional - cultural implică *elevii și tinerii aflați în vacanță*, în scopul de a lua parte la mai multe ateliere vocaționale: muzică vocal-instrumentală, ansamblu de dansuri, teatru, meșteșuguri tradiționale, pictură și desen, jocurile copilăriei, drumeții și trasee cu bicicletele, competiții sportive, dar și ateliere de comunicare și limbi străine. Proiectul acesta de petrecere a timpului liber într-un mod plăcut poate fi organizat de către tinerii parohiei împreună cu voluntari.⁴⁴

Ateliere de vară - activități de vacanță, precum *atelierul pentru tinerii electroniști*, se poate desfășura săptămânal, *atelierul de radiolocație* care se poate organiza lunar, *atelierul de creație pentru începători și pasionați* (copii și adulți) în cadrul căruia participanții se pot bucura de pictură pe lemn și deprinderea de meșteșuguri noi. Copiii și tinerii au posibilitatea să participe la confecționarea de măștișoare și pot pregăti daruri pentru pacienții internați în secția de Oncologie. La început de martie, fiecare pacientă poate primi un mic dar, un măștișor, un pachet cu fructe. La rândul lor, bărbații internați, pot primi câte un pachet cu fructe, iar pentru soțiile lor câte un măștișor. În plan pastoral-misionar se pot sprijini copiii și tinerii proveniți din familii sărace sau dezorganizate, persoane vârstnice sau cu handicap, cei cu pensii mici și a celor aflați în nevoie. Astfel se poate promova educația moral-religioasă și valorile creștin-ortodoxe.⁴⁵

Proiect cultural-catehetic al Școlii de vară „Copiii - prima prioritate în viața familiei”. Aici copiii și tinerii din satele ce formează comuna poate beneficia gratuit de o tabără urmărindu-se implicarea copiilor în activități catehetice, educative, creative și recreative punând accentul pe activitățile care au drept scop promovarea drepturilor copiilor vulnerabili și ale persoanelor vârstnice. Copiii și tinerii pot participa la ateliere de pictură, activități sportive, dansuri populare etc., și în funcție de fondurile disponibile, pot oferi tinerilor o gustare la prânz, implicând în aceasta activitate voluntari.⁴⁶

Tabără de creație „Credință și artă pentru toți” unde le poți împărtăși copiilor mai mici cuvinte și sfaturi ce le vor rămâne imprimate în copilărie, ajutându-i să se dezvolte încetșor, să crească aproape de Dumnezeu și să respecte legile Lui, în cadrul căreia se pot organiza activități precum “Seara de talente”, aici fiecare copil își poate etala talentul și talanții primiți de la Dumnezeu.⁴⁷

Proiect „Zilele bucuriei credinței” unde se pot organiza o serie de activități duhovnicești și de petrecere a timpului liber într-un mod cât mai folositor. Se poate oficia mai întâi Sfânta Liturghie, la care se vor împărtăși copiii spovediți și apoi se vor explica copiilor și tinerilor rânduiala și simbolistica Sfintei Liturghii sau a Sfintei Proscomidii. Se va pune în valoare bucuria că Hristos este veșnic prezent în Sfânta Împărtășanie, așa cum zicea un părinte că „*Sfântul potir este centrul Universului*”. După cateheza se pot desfășura activități ca: ateliere de cusut tradițional și de pictură, concursuri de cunoștințe istorice pe tema Centenarului Marii Uniri (tema anului omagial 2018), concursuri sportive, momentele de cântec religios și patriotic.⁴⁸

“Tabăra de creație - Icoana mea” se poate adresa elevilor din clasele primare, gimnaziale și liceale. În cadrul întâlnirilor de la parohie, elevii pot participa la mai multe activități, cum ar fi programul liturgic al Parohiei, atelierul de creație – *icoane pe sticlă*, concursuri și expoziții de icoane pe sticlă, activități recreative, dialoguri pe teme religioase și de interes specific vârstei, *proiecție de film*, cântare religioasă, precum și o excursie tematică de o zi în care să-și petreacă timpul într-un mod plăcut. Cu ajutor de la îndrumători și voluntari elevii vor reuși să deslușească arta culorii așezate în icoană. Icoanele pictate de copii, vor rămâne ca un reper peste timp și întotdeauna își vor aminti de lucrul mâinilor lor și de timpul petrecut în spațiul bisericii parohiei. Prin activitățile propuse de tabăra de creație „*Icoana mea*” se dorește cunoașterea și înțelegerea valorilor tradiționale creștine prin pictarea de icoane și dezvoltarea creativității în rândul elevilor prin promovarea valorilor creștine.⁴⁹

“Copii și bătrâni”. Cu tinerii parohiei se pot organiza în diferite perioade ale anului programe, cursuri catehetice, ateliere de creație și multe alte acțiuni. Acest proiect propune a fi vizitați cei în vârstă și cei nevoiași. Ei pot fi colindați, li se vor dărui felicitări, pachete cu alimente etc. Astfel se va semăna în sufletele copiilor dorința de voluntariat, „explicându-le că Sfânta Liturghie de la Altar se prelungește în liturghia față de aproapele”.

43 <http://ziarullumina.ro/jurnal-de-copilare-la-bohotin-135329.html> (vezi Ziarul Lumina din 12 Iulie 2018)

44 <http://ziarullumina.ro/coli-de-vara-in-arhiepiscopia-ramnicului-135355.html> (vezi Ziarul Lumina din 13 Iulie 2018)

45 <http://ziarullumina.ro/ateliere-de-vara-la-centrul-sfantul-ierarh-luca-al-crimeei-din-brasov-135358.html> (vezi Ziarul Lumina din 13 Iulie 2018)

46 <http://ziarullumina.ro/copiii-prioritate-in-viata-familiei-la-manastirea-lipova-135398.html> (vezi Ziarul Lumina din 14 Iulie 2018)

47 <http://ziarullumina.ro/voluntar-pentru-hristos-sau-datoria-de-a-ti-bucura-aproapele-135421.html> (vezi Ziarul Lumina din 16 Iulie 2018)

48 <http://ziarullumina.ro/zilele-bucuriei-credintei-de-la-valea-viilor-in-protopopiatul-medias-135426.html> (vezi ziarul Lumina din 16 Iulie 2018)

49 <http://ziarullumina.ro/tabara-de-creatie-icoana-mea-134762.html> (vezi ziarul Lumina din 25 Iunie 2018)

La 1 octombrie, de ziua persoanelor în vârstă, se pot organiza spectacole cu recitări de poezii, cu interpretări de pricesne, apoi copiii pot servi pe cei în vârstă, rămași singuri, la agapa ce se poate organiza cu acest prilej. În Duminica Vindecării slăbănogului de la Vitezda, grupul de cateheză î-i va vizita la domiciliu pe cei nedepasabili.

Cu ocazia unor sărbători importante se pot organiza mai multe procesiuni: de Florii, în Duminica Ortodoxiei, în ziua Înălțării Domnului, la monumentul eroilor din comună, unde se face parastas pentru eroii satului. Apoi procesiuni de Crăciun, de Bobotează, în Vinerea Mare din Săptămâna Patimilor și de Înviere, dar și în noaptea dintre ani când tinerii pot fi solicitați să aleagă a petrece trecerea dintre ani, la slujbă, în biserică. Printr-o pagină de socializare se pot promova biserica, activitățile, programul liturgic, evenimentele care se petrec în comunitate, se pot adresa cuvintele de felicitare la marile sărbători, cele de învățătură creștină și toate lucrurile și lucrările care se petrec în parohie.⁵⁰

Tabăra de iconografie „Icoana, colț de rai”- Acest proiect își propune să insufle participanților la tabără dragoste de neam și țară, iubire de Dumnezeu și de aproapele nostru. În cele cinci zile de tabără propuse, copiii vor avea un program educativ și distractiv. Atelierele de lucru, pot fi concepute ținând seama de temele anuale propuse de Sfântul Sinod.

Atelierele de lucru vor omagia Marea Unire prin confecționarea de steaguri tricolore, cocarde, evantaie, brățări tricolore, o hartă a României cu mesaje scrise țării, completându-se apoi cu film documentar sau un Power-Point prezentând evenimentele istorice a Marii Uniri. Vor urma apoi concursuri la finele cărora toți participanții vor ieși câștigători. Copiii vor alege chipuri de sfinți pe care le vor picta în tuș, iar apoi în culoare.

Una din zile va fi dedicată ieșirii în natură, într-o poieniță, pe malul unei ape. Copiii se vor juca în aer liber, vor cânta pricesne și cântece patriotice, pregătindu-se astfel pentru programul artistic ce va fi prezentat în ultima zi a taberei când copiii participanți și voluntarii, îmbrăcați în straie populare, preoți și părinți, prezenți toți la momentul de bilanț al taberei, după un program de pricesne și cântece patriotice vor participa la un festin sau un picnic cu mâncare gătită la ceaun.⁵¹

Tabăra de vară „Copiii în bucuria Bisericii”. Activitățile se pot desfășura în parteneriat cu voluntari. Programul taberei va cuprinde: sesiuni de lucru alcătuite din activități tematice: muzică, atelier de împletit, atelierul de comunicare „întrebă preotul”, pictură, dans tradițional.

Participarea la slujbele bisericești din cadrul paraclisului unei mănăstiri împletite cu activități sportive și recreative: fotbal, bowling, vânătoare de comori, foc de tabără propune să ofere copiilor o experiență plăcută în relația lor cu Dumnezeu și cu semenii, într-un mediu duhovnicesc și recreativ.⁵²

„Prilej de bucurie și întâlnire cu Hristos”, și „Cateheze în parohii - Ca toți să fie Una”. Acest proiect implică copiii înscriși în diferite tipuri de activități cu tematică specifică vârstei: cateheză, atelier de pictură, jocuri de socializare, cântare religioasă, toacă, mimă, concursuri sportive, artă și cultură, protecția mediului, dezvoltare socio-comunitară s.a.

Se va desfășura cu suportul Comitetului parohial, cu sprijinul voluntarilor, urmărindu-se insufierea și cultivarea valorilor morale, a spiritului civic din perspective social-juridice și morale. Partea teoretică va fi completată cu momente solemne, copiii *intonând imnuri religioase și pricesne* în cadrul Sfintei Liturghii. Activitățile se vor desfășura într-o atmosferă de bucurie și entuziasm specifică vârstei.

După săvârșirea Sfintei Liturghii, copiii află „povestea lutului”, participând la atelierul de ceramică și olărit, coordonat de un voluntar ceramist. Copiii vor participa la un atelier de gătit, vor picta pe sticlă, pietre și linguri de lemn și vor asimila noțiuni de bază ale conduitei preventive într-o situație de urgență. Vor fi derulate programe de sport și divertisment, sau cunoaștere și dezvoltare personală prin joc. De asemenea, participanților li se vor oferi o masă caldă la prânz și o gustare de fructe.⁵³

50 <http://ziarullumina.ro/viitor-si-speranta-in-parohia-prahoveana-rotari-134368.html>(vezi ziarul Lumina din 17 iunie 2018)

51 <http://ziarullumina.ro/micul-apostol-tabara-de-iconografie-pe-sticla-135502.html>(vezi ziarul Lumina din 18 Iulie 2018)

52 <http://ziarullumina.ro/tabere-pentru-tineri-in-spiritul-credintei-ortodoxe-135535.html>(vezi ziarul Lumina din 19 Iulie 2018)

53 Ibidem

EMANUIL GOJDU – UN MARE FILANTROP AL NEAMULUI ROMÂNESC¹

Preot GRUIA-MIHAIL ZAMFIRESCU
Parohia Izvorul Tămăduirii – Mavrogheni, București

*Ca fiu credincios al Bisericii mele laud Dumnezeu, căci m-a creat Român.
Iubirea ce o am față de Națiunea mea neîncetat mă face să stăruiesc în faptă
pentru ca și după moarte să pot erupe de sub gliile mormântului
spre a putea fi purure în sânurile Națiunii mele.*
(din cuvântarea lui Emanuil Gojdu la împlinirea vârstei de 60 de ani)

Anul 2020 este declarat de către Biserica noastră *an comemorativ al filantropilor ortodocși români*. Între metodele de cinstire a memoriei acestora sunt pomenirea lor în cadrul Sfintei Liturghii, a parastaselor și în predici, organizarea de întâlniri și sesiuni științifice și scrierea de articole în care se prezintă viața și activitatea lor.

Unul dintre marii filantropi ai secolului al XIX-lea este Emanuil Gojdu.

Născut la Oradea-Mare, în 1802, la 9 februarie, și botezat, în 12 februarie, cu numele de Manoilă, Emanuil Gojdu se trăgea după mamă, Ana, din familia Poienaru de Király Darotiu, iar după tată, Atanasie, din vestitul oraș Moscopole. Se cuvine să ne oprim puțin de câteva rânduri asupra acestei mărețe și vechi vetre a aromânilor, pentru a înțelege stabilirea în spațiul nostru a multor familii din ramura românească pindeană și prosperitatea lor aici. Moscopolea este astăzi localitatea Voskopoja din Sud-Estul Albaniei și este inclusă în zona metropolitană a Corcei (Korçë, în albaneză, sau Curceaua, în dialectul aromân). Apogeul Moscopolei a fost în sec. al XVIII-lea, când orașul număra, după unii istorici, 60.000 locuitori (al doilea oraș, ca mărime, din Balcani), 70 de biserici, paraclise și mănăstiri,

multe școli și o academie (din 1740), o tipografie, bănci, case negustorești, bresle și ateliere meșteșugărești. După mărturia istoricului german Johann Tuhmann, care a scris o istorie a aromânilor, publicată în 1774, toți locuitorii erau aromâni, însă unii cunoșteau și limba greacă, folosită în negustorie. Prosperitatea orașului a atras însă și invidia multora, care căutau orice pretext pentru a putea pune mâna pe averile moscopolenilor. De aceea orașul a fost în multe rânduri atacat, jefuit și ars. Amintim aici atacul din 1769 și pe cel din 1788, al lui Ali, pașa de Ioannina, după care majoritatea covârșitoare a celor scăpați a început o viață nouă la Nord de Dunăre. Capitalul adus și experiența acumulată de acești negustori în cursul timpului, până la sosirea în noile țări, au făcut ca aromânii să fie factori ai creării burgheziei în orașele Imperiului Habsburgic și ai renașterii naționale în Țările Române. Familia Gojdu s-a stabilit,

¹ Mulțumim pe această cale doamnei Maria Berényi, neobosit cercetător al izvoarelor românești din capitala Ungariei, a cărei carte *Viața și activitatea lui Emanuil Gojdu 1802-1870* a fost principala sursă de documentare pentru acest articol

împreună cu familiile Sina, Dumba și Pilta, în Polonia, dar puțin mai târziu a coborât în Miskolc, Ungaria, o parte a familiei stabilindu-se apoi în zona Bihorului.

În Oradea natală, tânărul Emanuil a urmat școala primară română ortodoxă, liceul romano-catolic (în Ardeal și în „părțile ungurenești” nu existau licee ortodoxe, până la înființarea lor, la mijlocul sec. al XIX-lea, de către Sf. Ier. Andrei Șaguna, Mitropolitul Ardealului) și facultatea de Drept (1821-1820). Facultatea a continuat-o la Pojon (Bratislava, 1822-1821), pentru a o finaliza la Pesta, unde și obține diploma de avocat, în 1824. Aici cunoaște efervescența tinerilor patrioți români, aflați la studii, și leagă o strânsă prietenie cu studentul Atanasie Șaguna (viitorul mitropolit Andrei). Încă din primii ani de avocatură se arată foarte atașat cauzei românești, sprijinind tipărirea noastră la Tipografia Universității din Buda. În 1825, avocatul român Teodor Șerb din Pesta, într-o scrisoare către Moise Nicoară, îl caracteriza pe Emanuil Gojdu ca unul căruia îi putea „da crezământ”, fiind „Român din Oradea Mare, bărbat cu bune temeieri și cătră Români, tare învățat”.

Pe de altă parte, tânărului Emanuil îi sunt recunoscute calitățile avocațești, impunându-se în barou. Pledoariile sale, publicate în presa de specialitate, devin modele pentru studenții facultăților de drept din Pesta și Pojon. De asemenea, a fost primul care a avut curajul să-și redacteze acțiunile în limba maghiară și nu în latina utilizată până atunci (Pesta și Buda, 1827) – pentru aceasta rămâne în istoria dreptului maghiar și a celui austriac. Recunoașterea meritelor sale i-au asigurat, în timp, funcții și responsabilități diverse: comite suprem al comitatului Caraș și nortar al Casei Magnaților - forul legiuitor suprem (1861), deputat de Tinca-Bihor (1865), consilier la Curtea de Casație etc.

În 1829, prin revista *Biblioteca Românească* din Buda, se adresează către „străluciții boeri a Țării Românești și a Moldaviei”, dându-le „o înboldire”, „un foc sfânt patrioticesc cătră Limba noastră cea mumească”, spre a-i determina să ajute la scrierea și tipărirea cărților românești; în 1848, semnează *Programul politic* al adunării din Pesta, prin care se cerea, între altele, ca în toate bisericile și școlile noastre să se folosească neîngrădit limba română, iar în 1861 este membru fondator al Asociației Transilvane pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român (ASTRA).

În 1861, în calitate de membru al Casei Magnaților, organizează o întâlnire a deputaților români din parlamentul maghiar (aici trebuie să amintim că *cel mai mare număr de deputați români l-a dat Banatul și Aradul, deputații Carașului fiind în întregime români*) unde cere tuturor unitate în acțiune, căci „numai uniți vom fi în stare să impunem majorității și să câștigăm respectul Europei, și numai așa va fi în stare Națiunea noastră cea de toți persecutată și disprețuită să se ridice la rangul ce-l merită”. Tot în această calitate, combate cu curaj alipirea Ardealului la Ungaria: „Națiunea română, din al căru sânt m-am născut și eu, nu are aplecare spre unirea Ardealului cu Ungaria” și, înșirând legile Dietei din 1848, demască „tendința de a fi contopită cu națiunea maghiară”.

În 4 nov. 1869, își întocmește testamentul, prin care, întreaga sa avere este lăsată „națiunii române de origine ortodoxă din Transilvania și Ungaria”. Biserica noastră, prin casieria Mitropoliei Ortodoxe din Sibiu, urma să asigure funcționarea și îndeplinirea scopului fundației ce se înființa: sprijinirea studenților merituoși români din Transilvania, a preoților și învățătorilor săraci, a familiilor numeroase și a bătrânilor. După moartea sa, în 3 februarie 1870, fundația începe să funcționeze, administrată fiind, conform dorinței testamentare, de președinte – Mitropolitul Ardealului, doi vicepreședinți, Episcopii de Arad și Caransebeș și trei membri laici. De la înființare și până la Marea Unire, au beneficiat de *burse Gojdu* nu mai puțin de 4.634 tineri, între care: Victor Babeș, Octavian Goga, Silviu Dragomir, Valeriu Braniște, Ioan Lupaș, Traian Vuia, Aurel Vlaicu, pr. Dumitru Stăniloae, Constantin Daicoviciu etc.

Datorită vitregiilor vremurilor, fundația și-a întrerupt activitatea în 1952, prin naționalizare de către statul maghiar. Deși a fost reînființată, în 1996, nu își poate atinge scopul, datorită înțelegerilor politice, mai presus de interesul național. Doar o mică parte din averea fundației a fost recuperată (în Țară - două case la Oradea și un spital la Cluj-Napoca, iar în Ungaria – un apartament, unde funcționează o capelă a Bisericii Ortodoxe). Cu toate acestea, faptele marelui filantrop Emanuil Gojdu și dragostea lui pentru Neamul său românesc rămân în memoria noastră și sunt pilde pentru cei de astăzi. De aceea, în data de 3 februarie 2020, în catedrala mitropolitană din Sibiu a fost săvârșit un parastas la împlinirea unui veac și jumătate de la trecerea sa la Domnul, iar în 16 februarie, a fost pomenit în toate bisericile din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

Dar faptele ale acestui mare filantrop sunt pildă nu doar pentru Românii din Transilvania și Ungaria, cărora li s-a adresat testamentul, ci și pentru toți cei care trăiesc Ortodoxia și simt românește, indiferent de locul unde se află în prezent. De aceea, la împlinirea a 150 de ani de la trecerea sa la Domnul, în Biserica *Izvorul Tămăduirii – Mavrogheni* din capitală, în cadrul Sfintei Liturghii a fost pusă ectenia specială pentru adormiți, iar viața și activitatea sa, mai sus prezentată, au fost evocate printr-o frumoasă predică, la chinonic.

Veșnică să-i fie pomenirea!

GÂNDURI DUHOVNICEȘTI ÎN VREME DE PANDEMIE

Preot IOAN JURJI
Parohia Becicherecu Mic

„Mergi poporul Meu, intră-n cămărilor tale, închide-ți ușa, ascunde-te puțin, cât de cât, până ce mânia Domnului va fi trecut. Că iată, din locașul Său cel sfânt va aduce Domnul mânie peste locuitorii pământului...” (Isaia 26; 20-21).

Acestea sunt cuvintele proorocului Isaia, cele ce se potrivesc ca o mânășă cu vremurile actuale ce le trăim, când fiecare dintre noi a fost obligat să se refugieze în casa sa pentru a preveni contaminarea cu virusul Covid-19 - cel ce a făcut atât rău oamenilor.

Această întâmplare neplăcută mi-a adus aminte de vremurile potopului din vremea lui Noe, când acesta, pentru a salva seminția neamului omenesc, a primit înștiințare de la Dumnezeu ca să intre în corabie pentru a se salva. După ce a ieșit din corabie Noe a adus jertfă curată lui Dumnezeu, iar Dumnezeu a spus: „De acum înainte nu voi mai blestema pământul din pricina faptelor omului, căci închipuirea inimii omului se pleacă spre rău încă din tinerețea lui; și nici nu voi mai pierde toate făpturile vii, așa cum am făcut ” (Facerea 8, 21), dar

asta nu înseamnă că oamenii nu vor dori să-și facă rău ei înșiși, unul altuia. Azi vedem sau simțim cu toții o competiție a omului în tot ceea ce e rău. Sunt unii oameni, care vor să controleze totul și ajung până acolo încât vor să-ți impună tot ceea ce ei gândesc și cred că e bine, se joacă de-a dumnezeii născând tot felul de fapte rele prin care doresc să-și arate supremația asupra lumii nesocotindu-L pe Dumnezeu. Ei vor să controleze chiar și viețile oamenilor născând tehnologii prin care vor să dețină controlul chiar și asupra vieții intime a oamenilor. Aceste fapte nu sunt în conformitate cu ceea ce vrea Dumnezeu de la oameni, El ne vrea liberi așa după cum ne învață Sfântul Apostol Pavel (I Corinteni 6, 12), toate-mi sunt

îngăduite, dar nu toate-mi sunt de folos...”. Curios este că răul găsește suficienți adepți prin care își promovează sistematic ideile, mai ales în ultimul timp când s-a început o „prigoană” asupra Bisericii, lansând tot felul de sloganuri în mass-media împotriva Bisericii Ortodoxe Române și nu numai. Trăim o vreme putem spune apocaliptică, fiindcă oamenii sunt constrânși să trăiască în izolare, dar vremea, deși în aparență e rea, poate să aducă și multă înțelepciune în ființa noastră, să înțelegem că Dumnezeu ne vrea mai buni, atunci când suntem împreună; Dumnezeu vrea să-l acordăm mai mult timp din viața noastră, nu în sensul că El ar avea nevoie de timpul nostru pentru El. Timpul pe care-L acordăm Lui ni-l dăm nouă; Dumnezeu vrea ca omul să aprecieze mai mult frumusețile acestei lumi (ape, păduri, câmpii) pe care să nu le mai distrugă cu atâta nonșalanță; Dumnezeu vrea ca să stăm mai apropiați de propria noastră familie, copiii noștri, părinții noștri pe care-i neglijăm tot mai mult pentru a avea cât mai mulți bani și când aceștia nu mai sunt lângă noi începem să plângem că nu am fost înțelepți la timpul potrivit.

Prin această pandemie Dumnezeu oprește timpul pentru câțiva timp ca să ne trezim, să ne dăm singuri un restart la o nouă viață, o viață a spiritualității, a compasiunii față de aproapele nostru, o viață a aprecierii adevăratelor valori ale unei societăți sau sisteme (sistemul medical nu poate fi contabilizat financiar fiindcă viața are cel mai mare preț înaintea lui Dumnezeu); apoi, viața spirituală trebuie îmbunătățită prin prisma sincerității, prin raportarea noastră permanentă cu Dumnezeu (Hristos spune: „ce va câștiga omul dacă-și va pierde sufletul său...”). Viața Bisericii trebuie

să însemne pentru mine un tabu ce nu poate intra în discuție fiindcă nu am capacitatea intelectuală de a-L înțelege pe Dumnezeu și cine sunt eu, ca să stabilesc axiome teologice.

Zilele acestea a trebuit să participăm la câteva slujbe de înmormântare și am simțit în suflet un fior când cântam: „Vai câtă luptă are sufletul când se desparte de trup! Vai cât lăcrimează atunci și nu este cine să-l miluiască pe dânsul! Către înger ridicându-și ochii.....nu are cine să-l ajute...”, am înțeles încă odată că Dumnezeu ne reînnoiește șansele de a ne schimba. El vrea să nu ajungem acele vremuri când nu mai putem să dăm timpul înapoi pentru a mai face ceva pentru viața noastră spirituală și atunci îngăduie să primim asemenea avertismente de trezire sau de înțelepțire.

Aceste semne nu au venit întâmplător acum,... fiindcă auzim că pământul poate intra într-o stare ireversibilă de degradare, datorată poluării și atunci omul nu mai poate face nimic pentru el. Omul care e considerat cununa creației lui Dumnezeu a primit această putere de a se îngriji de el. Acum este momentul din timpul Postului Sfintelor Paști când trebuie să ne îngrijim de noi, de relația noastră cu Dumnezeu și cu natura înconjurătoare. Acum trebuie să ne arătăm nouă că putem să ne abținem de la prea multa băutură, putem să ne oprim pentru un timp de la a mânca carne, din iubire față de animalele ce le sacrificăm. Acum trebuie să intrăm în casa noastră și să vorbim cu Hristos prin rugăciune, să spunem semenea fiului risipitor din pildă: „tată nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul Tău...”, pentru răutățile ce le-am făcut. Acum este momentul în care să-mi arăt mie că nu mai sunt fals, că încep să împlinesc legea veșnică a celor 10 porunc, care reprezintă pentru noi indicatoarele drumului spre viața cea veșnică. Dacă le-am încălcat atunci suport consecințele.

Câți dintre noi au luat în serios aceste legi veșnice? Câți cred cu adevărat în viața de apoi? Mulți dintre noi într-un moment de slăbiciune spun: cine știe ce va fi după această viață? Gândesc așa fiindcă nu sunt în harul lui Dumnezeu, fiindcă Sfântul Apostol Pavel spune: (I Corinteni 15, 10) „...prin harul lui Dumnezeu sunt ceea ce sunt...”. Un om care are credință nu trebuie să se teamă de nimic, nici chiar de moarte, fiindcă spunea un teolog că: „Dumnezeu din ziua nașterii noastre pe acest pământ știe și ziua în care vom pleca în veșnicie...; noi trebuie să fim pregătiți permanent fiindcă în Cartea Apocalipsei (4,1) se spune: „m-am uitat și iată o ușă era deschisă în cer...”, azi Biserica ce e considerată „pridvorul împărăției cerurilor,, e închisă, dar nu pentru totdeauna pentru cel credincios, fiindcă cel ce -și plânge păcatele se va putea împăca cu Dumnezeu, iar perioada postului Sfintelor Paști este cea mai potrivită pentru împăcarea noastră cu Dumnezeu, prin Taina Spovedaniei. După ce ne-am mărturisit, putem să venim să ne împărtășim cu Hristos cu vrednicie, „căci cel ce mănâncă și bea cu nevrednicie, osândă își mănâncă și bea nesocotind Trupul lui Hristos (I Corinteni:11,29)”. Primindu-L pe Hristos în sufletul nostru în chipul pâinii și al vinului îl avem pe Dumnezeu ca păzitor al nostru „Că Tu, Doamne, Tu ești nădejdea mea; pe Cel Preaînalt ți L-ai făcut scăpare...” (Psalmul 90;9) sau (Evrei13,6): „Domnul este ajutorul meu, nu mă voi teme! Ce-mi va face mie omul?”.

Să mulțumim Bunului Dumnezeu că în aceste zile viața noastră nu a fost lipsită de rugăciunile din Biserică, nu a fost lipsită de slujirea Sfintei Liturghii, fiindcă, atunci când nu se va mai săvârși Sfânta Liturghie va fi o problemă reală cu viața noastră, fiindcă Liturghia este o jertfă a noastră a tuturor adusă înaintea lui Dumnezeu prin persoanele alese „prin preoți „Juratu-sa Domnul și nu-i va părea rău : Tu ești preot în veac...” (Evrei 7,21) . Proorocul Daniel în cartea sa spunea: „și la vremea când va înceta Jertfa cea neconținută, când se va așeza urâciunea pustiirii.... te vei trezi la sfârșitul zilelor”(Daniel 12;11-13). Cei ce cred cu adevărat în Dumnezeu împlinesc această jertfă și respectă autoritatea lăsată de Dumnezeu „dați Cezarului ce e al cezarului și lui Dumnezeu ceea ce e a lui Dumnezeu”. Sfântul Apostol Iuda Tadeul, ruda Domnului în Epistola sa spunea: „În vremea de pe urmă vor fi batjocoritori trăind după poftele nelegiuite. Aceștia sunt cei ce fac dezbinări, oamenii firești, care nu-l aud pe Duhul. Dar voi, iubitorilor, zidiți-vă pe voi înșivă....și de unii șovăielnici, fie-vă milă” (Epist. Sobornicească a Sfântului Apostol Iuda, vers.18-22).

Până la praznicul Învierii mai sunt câteva zile, anul acesta poate fiecare dintre dumneavoastră va sta la casa sa, fiindcă astea sunt vremurile, dar nu uitați că Hristos spunea: „Eu sunt cu voi până la sfârșitul veacurilor...” și chiar dacă pe moment Biserica lui Hristos este închisă, spre a noastră îndreptare, El e lângă noi, să vadă cum ne descurcăm pe drumul Golgotei noastre. Putem să ne ducem crucea cu nădejdea în ajutorul Lui sau vom fi opriți la ușa Bisericii, așa cum a fost oprită Maria Egipteanca care era o desfrânată și nu putea intra. Când aceasta a înțeles că a greșit și-a schimbat viața păcătoasă, într-una virtuoasă și a putut pași în pridvorul Raiului - Biserica; și noi, azi, asemeni ei, să ne recunoaștem cu toții păcatul, să ne luăm crucea noastră și cu nădejde, cu credință să zicem în cugetul nostru: De azi înainte fără Dumnezeu nu pot să fac nimic; Iartă-mi Doamne păcatele cu care Te-am răstignit zi de zi, primește-mă lângă Tine! Primește-mă cum l-ai primit pe Sfântul Apostol Petru pe care l-ai întrebat după ce a greșit: „Mă iubești? Și eu cu a mea nevrednicie îți voi răspunde asemenea: Da, Doamne, Tu știi toate, Tu știi că Te iubesc!”.

Hristos a înviat!

ARHETIP CREȘTIN SAU DESPRE O RESURECȚIE A CREAȚIEI EMINESCIENE

Masterand GHEORGHE ROMEO BLAJ
Facultatea de Teologie din Timișoara

Motto: „... întru (lumina cunoștinței) cei ce slujeau stelelor de la stea s-au învățat, să se închine Ție, Soarelui dreptății, și să Te cunoască pe Tine, Răsăritul cel de sus...” (Troparul la Nașterea Domnului Iisus Hristos)

În mod semnificativ, năzuința creștină spre sacralitate înseamnă un izbăvitor nimb al operei lui Mihai Eminescu, deși, îndeobște, exegeza seculară a folosit, pentru această creație poetică, o modalitate sinuoasă, care eludează nădejdea resurecției dăinuitoare, ce se întemeiază pe Cuvântul arhetipal, biruitor. Dacă s-a admis ideea că poezia sau totalitatea creației lui Mihai Eminescu înfățișează un sentiment precumpănitor metafizic, similar celui mistic, interpretările șovăitoare (ce nu evidențiază jertfa mesianică, pentru izbăvirea umană) au prezentat doar semnificațiile zeităților pe care această operă poetică le menționează, odată cu principiile din Antichitatea greco-romană, de o religiozitate păgână. Se observă faptul că spiritul romantic eminescian nu a ignorat aspectele multiple, stabilite de Antichitatea precreștină. Dar eludarea preceptelor peremptorii ale Bibliei (cosmogonie, antropologie teologică, soteriologie, ontologie) ar fi o discontinuitate în năzuința realizării unei poezii cu propensuni sacre și filosofice, de care gândul eminescian nu a rămas străin.

Desigur „Eminescu a crezut în existența unui Dumnezeu unic și personal”¹⁾, aspect reliefat de versurile din ultima perioadă a poeziilor antume. Cu toate acestea, sentimentul religios (însemnătatea preceptelor creștine) se înfățișează, de asemenea, în poeziile adolescente și din tinerețe. Perioada începutului evidențiază că Mihai Eminescu se afla atât în căutarea unei formule artistice originale, cât și în afirmarea unui crez spiritual, decisiv. Etapa tatonărilor demonstrează că, pentru poet, sentimentul sacralității nu provine din deznădejde (termenului i s-a asociat deseori o nuanță peiorativă). Printr-un freamăt al căutărilor ezitante, o credință incertă se prefigurează, într-o perioadă poetică a neliniștilor existențiale, ce sfârșesc adesea în acel titanism asemănător angoasei cu semnificații metafizice și (îndeosebi) contemplative. În *Mortua est!*, de pildă, fondului ideatic de sorginte creștină i se alătură un spațiu celestial, genuin. Lumina astrală, maiestuoasă reliefează, precum în iconografia bizantină, puritatea începutului de lume²⁾. (Pentru Eminescu, frumusețea serafică a iubitei înseamnă evocarea

strălucirii edenice, din orizontul celestial. În acest sens, edificatoare sunt poeziile *Venere și Madonă*, *Atât de fragedă...*, *Apari să dai lumină*.) Asistăm, de fapt, în *Mortua est!* la celebrarea unui rit inițiativ existențial, dar năzuința ființei înfruntă limitele contingentei. Accederea spiritului spre tărâmul transcendent o condiționează și aici, precum și în mitologia autohtonă sau universală, dezbărarea de prihană, purificarea prin moarte a firii pământești. Fără să se abată de la învățătura creștină, Eminescu atestă postulatul după care moartea este premisa învierii. Preceptul se edifică în versurile ce valorifică ideile princiare din *Miorița*. Dacă autorul anonim a văzut o menire acolo unde alții au întrezărit un neant, eul liric eminescian, datorită introspecției, descoperă fața ascunsă din univers. Tainele nedeslușite pentru fricile tenebroase devin transparente, în acele momente cruciale și (uneori) ezitante, când omul caută apropierea de cealaltă jumătate, pentru împlinirea spirituală. Năzuința spre nunta sacră își va primi semnificația absolută doar în spațiile edenice, miraculoase, ce înlesnesc, astfel, refacerea echilibrului universal, temporar vulnerabil³⁾.

Prin excelență, principiile creștine se prezintă în poezia eminesciană de maturitate. În *Lucafărul*, îndeosebi, componentele ontologice sau elementele cosmogonice și antropologice înfățișează justetea preceptelor creștine. Se relevă aceste imagini arhetipale: Dumnezeu-Om; dănuirea omului îndumnezeit; omul, căutător al veridicității mântuitoare; omul ignorant; omul ce atestă Schimbarea la Față.

Dintru început, *Lucafărul* eminescian⁴⁾, ce reliefează o perpetuitate miraculoasă, valorifică prologul din Sfânta Evanghelie după Ioan⁵⁾. Astfel, *Lucafărului* – Hyperion i se conferă atributele prin care se înfățișează Logosul divin, iar menirea izbăvitoare a sacralității reiterează martirajul mesianic. În preceptele Bibliei, „*Lucafărul*”⁶⁾, „steaua

strălucitoare”⁷⁾ înseamnă atât credința resurecției omenirii, cât și nădejdea redempțiunii, prin jertfa ispășitoare a lui Iisus Hristos. Printr-o asemănare cu imaginea arhetipală, mesianică, rostul izbăvitor al Luceafărului – Hyperion, ce își asumă suferința unui destin expiator, evidențiază năzuința mântuirii omenești din „cercul (...) strâmt”⁸⁾ pământesc. În privința verbului „așteaptă”⁹⁾, acesta reliefează legătura existențială dintre astru și om (unicitatea siderală transfigurează destinul fetei, reprezentanta strălucită a seminției sale). Așteptarea izbăvitoare a Luceafărului precizează consubstanțialitatea Logosului-Hyperion cu Părintele ceresc¹⁰⁾, făuritorul de istorie profetică, impunătoare („... istoria omenirii e desfășurarea cugetării lui Dumnezeu”¹¹⁾), coparticiparea la crearea Universului¹²⁾ („Noi nu avem nici timp, nici loc”¹³⁾) și, în mod precumpănitor, la mântuirea umanității prin iubirea dăinuitoare, ce înseamnă vindecare ontică („Din valurile vremii mă lasă să te mântui”¹⁴⁾). Faptul acesta relevă, „plinirea vremii”¹⁵⁾, momentul indispensabil în asumarea unei misiuni izbăvitoare. În mod primordial, se observă răsfrângerea lină a Luceafărului. Asemenea spiritului pur, natura Luceafărului confirmă strălucirea ce se află în „Duhul Adevărului”¹⁶⁾, din veșnicia Trinității. Prima coborâre înfățișează tocmai purificarea tripartită a contingenței, acțiune ce se realizează datorită Luceafărului. Prin justețea îndrumării distanțe spre infinitul celest, oglinda reflectă raza de foc pe trupul fetei (purificarea substanței), pe „ochii (...) închiși”¹⁷⁾, precum și pe „fața (...) întoarsă”¹⁸⁾ (transfigurarea, năzuința revelatoare demonstrează puterea firilor excepționale ce întruchipează „modelul ontologic”¹⁹⁾, dăinuitor). Menirea izbăvitoare va lua sfârșit odată ce, prin har, se realizează purificarea și iluminarea sau îndumnezeirea firii umane („...o urma adânc în vis / De suflet să se prindă”²⁰⁾). Asemenea istoriilor sacre, în care lahe (Dumnezeu) se revelează celor aleși la interferența dintre spațiul celest și ținutul pământesc, dintre vis și realitate, scrierea lui Eminescu nu înfățișează impasibilitatea unui ermetism, ci poezia aceasta evidențiază comuniunea cu sacralitatea. Preceptele creștine²¹⁾, care acordă ochiului și luminii înțelesuri călăuzitoare pentru existența umană, își relevă semnificațiile în creația poetică a lui Mihai Eminescu. Seninătatea oculară și visul celest înseamnă capacitatea de receptare a mesajelor transcendente, ce atestă modelarea spirituală. Exercițându-și, pe de altă parte, un rost, precum în maieutică, Luceafărul dovedește că fragilitatea umană capătă, prin mediere divină²²⁾, propensiuni purificatoare. În felul acesta, surâsul serafic relevă delicatețea fetei ce așteaptă coborârea izbăvitoare a Luceafărului.

Pentru împlinirea destinului mesianic, Luceafărul își asumă suferința purificatoare, jertfa ispășitoare, astfel încât oamenii să aibă credința resurecției, nădejdea redempțiunii. Astfel, comuniunea dintre eternitate și vremelnicie necesită identificarea spirituală și, totodată, asumarea firii umane de către Divinitate. În acest sens, infinitul divin (transcendent) se revelează în Fiul Omului, ipostază prin care păstrează însemnele ce reliefează descendența sacră, impunătoare (cerul și soarele patern). De asemenea, ca natură perfectă, Luceafărul își asumă firea umană, ce așteaptă resurecția miraculoasă („El vine trist și gânditor/Și palid e la față”²³⁾). Acesta este cel ales să izbăvească o lume ignorantă („Deși vorbești pe înțeles,/Eu nu te pot pricepe”²⁴⁾), adesea ingrată (un „giulgi”²⁵⁾ mortuar, toiagul și trestii atestă suferința mesianică²⁶⁾ și hlamida sau cununa de spini ca nimb al existenței pătimitoare²⁷⁾), astfel încât oamenii pot să obțină resurecția²⁸⁾ doar prin jertfa ispășitoare²⁹⁾. Purificarea completă³⁰⁾, prin apă (imersiunea Luceafărului) și prin foc (reprezentare a Duhului), elemente revelatoare ale Adevărului original, izbăvitor³¹⁾ (precum în soteriologie), primenirea materială și spirituală a componentelor stocastice pământești nu simbolizează un act al carității pieritoare. În vederea împlinirii suferinței, Luceafărul se îndepărtează „din locul lui de sus”³²⁾, astfel încât oamenii pot să fie purificați, pentru obținerea mântuirii. Ascensiunea către Părintele ceresc (summum pentru împlinirea unui destin hieratic, arhetipal), freamătul rugii spre „o oră de iubire”³³⁾ (căutarea unui rost în vremelnicie), refuzul pe care Luceafărul îl primește ca răspuns nu înseamnă un eșec necruțător, ci reprezintă mijlocul necesar, indispensabil, cu privire la prelungirea comuniunii dintre Divinitate și om³⁴⁾. Născut „din păcat”³⁵⁾, prin abaterea de la maiestuoșitatea Dumnezeirii, Luceafărul ar exprima voința gustării fructului oprit, ademenitor, fapt ce ar vâdi îndepărtarea paharului suferinței³⁶⁾. Astfel, menirea izbăvitoare a Luceafărului și-ar dovedi zădărnicia, prin urmare Logosul-Hyperion ar înlătura comuniunea sacră, stabilită cu omenirea. Doar împlinind prin expiație³⁷⁾ menirea celorlalți, Luceafărul și-a desăvârșit propriul destin, perpetuu regenerator.

NOTE:

- 1) Amita Bhose, Eminescu și India, Iași, Editura Junimea, 1978, p. 115.
- 2) „Și a zis Dumnezeu: «Să fie lumină!». Și a fost lumină.
Și a văzut Dumnezeu că este bună lumina; și a despărțit Dumnezeu lumina de întuneric” (Facerea I, 3 - 4).
- 3) Despre semnificația existențială a simbolismului conjugal în mentalitatea religioasă ebraică, vezi Mircea Eliade, Istoria credințelor și ideilor religioase. Ediția a II-a. I. De la epoca de piatră la Misterele din Eleusis. Traducere și postfață de Cazer Baltag, București, Editura Științifică, 1991, p. 342 - 343.
- 4) „A fost odată ca-n povești,
A fost ca niciodată,
Din rude mari împărătești,
O prea frumoasă fată.
Și era una la părinți

Și mândră-n toate cele,
Cum e Fecioara între sfinți
Și luna între stele”.

(Cf. Mihai Eminescu, Opera poetică, București, Editura Semne, 2007. Coordonare și cuvânt înainte Alexandru Condeescu, p.672.)

5) „La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul. Și Cuvântul S-a făcut trup și S-a sălășluit între noi și am văzut slava Lui, slavă ca a Unuia – Născut din Tatăl, plin de har și de adevăr” (Ioan 1, 1, 14).

6) 2 Petru 1, 19.

7) Apocalipsa 22, 16.

8) Mihai Eminescu, Opera poetică, ed.cit., p.684.

9) Ibidem, p.672

10) „O, cere-mi, Doamne, orice preț, / Dar dă-mi o altă soarte, / Căci tu izvor ești de vieți / Și dătător de moarte” (Mihai Eminescu, Opera poetică, ed.cit., p.681).

11) Vezi fragmentul dintr-o scrisoare din anul 1871. Apud Ioana Em. Petrescu, Eminescu. Modele cosmologice și viziune poetică. Ediție îngrijită și prefațată de Irina Petraș, Pitești, Editura Paralela 45, 2005, p.74.

12) Iisus Hristos precizează că Dumnezeu (Tatăl) L-a iubit „înainte de întemeierea lumii” (Ioan 17, 24).

13) Mihai Eminescu, Opera poetică, ed.cit., p.682.

14) Cf. M. Eminescu, Opere. III. Poezii tipărite în timpul vieții. Note și variante: De la „Doina” la „Kamadeva”. Ediție critică îngrijită de Perpessicius. Cu 21 reproduceri după manuscrise, București, Editura Saeculum I. O., Editura Gemina, 1994, p.220.

15) Galateni 4, 4.

16) Ioan 14, 17; 15, 26.

17) Mihai Eminescu, Opera poetică, ed.cit., p.673.

18) Ibidem.

19) Constantin Noica, Introducere la miracolul eminescian. Ediție îngrijită de Marin Diaconu și Gabriel Liiceanu, București, Editura Humanitas, 1992, p.337.

20) Mihai Eminescu, Opera poetică, ed.cit., p.673.

21) „Ochiul tău este luminătorul trupului” (Luca 11, 34).

Vezi, de asemenea, Matei 6, 22; Efeseni 1, 18.

22) „Iisus i-a zis: Eu sunt Calea, Adevărul și Viața” (Ioan 14, 6).

23) Mihai Eminescu, Opera poetică, ed.cit., p.676.

24) Ibidem, p.677.

25) Ibidem, p.674, 676.

26) „L-au îmbrăcat în purpură; și împletind o cunună de spini, l-au pus-o pe cap.

Și-L băteau peste cap cu o trestie și-L scuipau și, căzând în genunchi, l se închinau” (Marcu 15, 17, 19).

27) „Iar după ce L-au batjocorit, L-au dezbrăcat de hlamidă, L-au îmbrăcat în hainele Lui și L-au dus să-L răstignească” (Matei 27, 31). Vezi, de asemenea, Marcu 15, 46; Ioan 20, 5-9.

28) „Și Iisus i-a zis: Eu sunt învierea și viața; cel ce crede în Mine, chiar dacă va muri, va trăi” (Ioan 11, 25).

29) „Întru aceasta s-a arătat iubirea lui Dumnezeu pentru noi, că Dumnezeu L-a trimis în lume pe Fiul Său Cel Unul – Născut, pentru ca prin El viață să avem” (1 Ioan 4, 9). Vezi, de asemenea, Ioan 6, 51; Efeseni 5,2; Evrei 2, 10.

30) „Iisus i-a răspuns: Adevărat, adevărat îți spun, de nu se va naște cineva din apă și din Duh, nu va putea să intre în Împărăția lui Dumnezeu” (Ioan 3, 5). Vezi, de asemenea, Luca 3, 16; 1 Ioan 5, 8.

31) „Am coborât cu-al meu senin / Și m-am născut din ape” (Mihai Eminescu, Opera poetică, ed.cit., p.674).

„Pe negre vițele-i de păr / Coroana-i arde pare, / Venea plutind în adevăr / Scăldat în foc de soare” (Ibidem, p.675).

32) Mihai Eminescu, Opera poetică, ed.cit., p.677.

33) Ibidem, p.681.

34) „Cel ce nu iubește n-a cunoscut pe Dumnezeu, pentru că Dumnezeu este iubire” (1 Ioan 4,8).

35) Mihai Eminescu, Opera poetică, ed.cit., p.677.

36) „Atunci le-a zis: Întristat de moarte Îmi este sufletul. Și mergând puțin mai înainte, a căzut cu fața la pământ, rugându-Se și zicând: Părintele Meu, de este cu puțință, treacă de la Mine paharul acesta! Însă nu precum voiesc Eu, ci precum Tu voiești (Matei 26, 38 – 39). „Iar Iisus le-a răspuns, zicând: A venit ceasul ca Fiul Omului să fie preamărit. Acum sufletul Meu e tulburat, și ce voi zice?: Izbăvește-Mă, Părinte, de ceasul acesta? Dar Eu pentru aceasta am venit în ceasul acesta” (Ioan 12, 23, 27).

37) „Pe alții i-a mântuit; să Se mântuiască și pe Sine însuși dacă El este Hristosul, alesul lui Dumnezeu. Mântuiește-Te pe Tine însuși!” (Luca 23, 35, 37).

POPAS ÎN JURUL SEMNIFICAȚIEI HIROTONIEI

AQUILINA BIRĂESCU

Hirotoniei îi este dedicat cel de al V-lea volum al unui proiect pe cât de ambițios pe atât de util, intitulat **Temeiuri biblice Noutestamentare cu privire la oficierea Sfințelor Taine și Ierurgii bisericești**. Asemenea volumelor anterioare și cel de față se adresează deopotrivă preoților, profesorilor de religie, studenților la Teologie, dar și credincioșilor de rând, adică, celor cu o cultură teologică temeinică, însă în egală măsură și mirenilor râvnind la o înțelegere elevată a credinței creștine ortodoxe. Punctul de pornire al acestui demers îl reprezintă dorința autorului de a-i aduce pe cititori „înaintea Adevărului Care și ieri și azi și în veac este același” (Evrei 13,8): „Domnul Dumnezeu și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, prezent, viu și activ în toate lucrările sfinte ale bisericii” (p. 6). Baza căutării „Adevărului suprem” o reprezintă, cum este de altfel firesc în cadrul unui asemenea demers, Noul Testament. Ca de obicei, autorul dă dovadă de multă rigoare în alegerea textelor oferite spre exemplificare, și în același timp, de inteligență și tact pedagogic când trece la interpretarea lor.

Pentru a face ca ideile cărții să devină accesibile și cititorilor mai puțin familiarizați cu tematica respectivă, știut fiind că aceasta excelează prin profunzime, de altfel asemenea întregii problematice teologice, autorul recurge la o modalitate aparte de prezentare. Dedică primele pagini expunerii generale a subiectului, în așa fel încât aceasta se constituie într-un sâmbure al cărții. Modalitate interesantă de introducere, un fel de a instala cititorul cât mai comod într-un univers greu de deștelenit cu mintea, pentru cititorii începători într-ale Teologiei. Apoi, ideea se dezvoltă treptat, într-un crescendo ce dă impresia unor cercuri concentrice dezvoltându-se firesc din nucleul inițial. Lectura crează în continuare sentimentul unui urcuș spiritual pe firul istoriei ideii de Hirotonie. Etimologiei termenilor de Hirotonie și Hirotesie îi urmează explicarea specificității lor și se continuă printr-un istoric al practicilor sacramentale respective. Punctul de plecare al acestui demers îl reprezintă, identificarea ierurgiei „punerii mâinilor” în cărțile Vechiului Testament. Semnificația acesteia este multiplă, de la biecurvântare la consacrarea unei jertfe, de la curățirea levitică la investitură și transmiterea autorității. Ea mai poate reprezenta și o formă de jurământ ori expresia unei coerciții, ca de pildă condamnarea la moarte. Sunt foarte multe aspectele referitoare la preoție și diversele forme de practici sacramentale identificate de autor în Vechiul Testament. Nu ne putem permite să le enumerăm pe toate.

În legătură cu ritualul punerii mâinilor autorul subliniază că acest gest poate fi întâlnit sub trei aspecte: el poate fi unul natural, ritual ori sacramental. Ceea ce-i conferă valoare se naște din rugăciunile ce-l însoțesc. În Noul Testament, Iisus Însuși recurge la „punerea mâinilor” atunci când săvârșește unele vindecări. Aș vrea să amintesc însă o observație ce mi se pare demnă de reținut, aceea că, relația cultică a omului cu Creatorul său datează „chiar din momentul încoronării poemului Creației, prin apariția făpturii umane, ca unic purtător al chipului lui Dumnezeu, în întregul univers material” (p. 29).

Trecând la studierea Hirotoniei, așa cum o întâlnim în Noul Testament, autorul ne atrage atenția că, asemenea celorlalte Sfințe Taine „și Taina Hirotoniei a fost întemeiată (...) direct de către Hristos Domnul, în persoana Sfinților Săi Apostoli. Și numai prin ei s-au instituit și treptele ei ierarhice, însă tot din voia și porunca Domnului Iisus Hristos; de aceea fiecare dintre ele este de origine divină.” (p. 17). Temeiului preoției sacramentale a Noului Testament îi sunt dedicate câteva pagini excelând prin claritatea expunerii ideilor. Autorul insistă asupra similitudinii dintre gestul cu valoare ființială săvârșit de Dumnezeu asupra lui Adam la Creație, suflarea Duhului, și repetat de Dumnezeu-Cuvântul asupra Apostolilor, trimiși în lume spre a fi temelia unei noi creații, a unei noi zidiri, „a cărei piatră unghiulară va fi Însuși Iisus Hristos” (p. 59). Preoției, așa cum o întâlnim în Noul Testament autorul îi dedică numeroase pagini de analiză minuțioasă. De la indiciile prezente în Evangheliile sinoptice, la temeiul preoției sacramentale, așa cum îl întâlnim în Evanghelia după Ioan, trecând apoi la cartea *Faptele Sfinților Apostoli*, autorul oferă un tablou bine conturat a ceea ce va fi fost Biserica Veacului apostolic. Calitățile de care trebuie să dea dovadă un conducător bisericesc, alegerea preoților și diaconilor din perspectiva Epistolelor pauline se regăsesc și ele în studiul realizat de părintele Ioan Bude.

Activitatea pastorală, așa cum se regăsește în Epistolele sobornicești și Apocalipsă, devine și ea temei de analiză a problematicei abordate de această deosebit de interesantă carte. Nu putem să trecem cu vederea nici seria de cugetări despre preot, aparținând Sfântului Ioan Gură de Aur și Fericitului Ieronim, prezente în ultimile pagini ale cărții, în chip de binevenită concluzie.

„BISERICĂ ȘI PRESĂ ÎN BANAT”- LUCRARE DE ÎNSEMNĂTATE SPIRITUALĂ ȘI CULTURALĂ

„Presa religioasă este educatoarea enoriașilor” (Prof. Ioan Traia)

Prof. IOSIF MARIUS CIRCA

Cugetarea de mai sus, rostuită de liderul Asociației Presei Rurale din Banat, grăiește mult adevăr. Dintotdeauna, presa scrisă, ca mijloc de comunicare între semeni, de la formele vechi de exprimare până la cele moderne, a avut ca misiune prioritară informarea cititorilor. Ziarul, revista și alte publicații sunt azi, mai mult ca oricând, liantul viu în relația permanentă dintre edili, administrație, elite, preoți și cetățeni, respectiv credincioși. Presa însă, mai cu seamă periodicele, ținând cont de puterea ei asupra individului, nu face doar informare, nu se adresează doar minții și gândirii umane, ci, credem noi, se detașează vizibil ca forță educativă, cu relevante posibilități de manipulare a maselor. O presă de calitate, alături de informație, deși nu este literatură adevărată, trebuie și să sensibilizeze, să emoționeze chiar, să se adreseze nu doar minții, ci și inimii. Acest tip de scriitură (periodicele) de azi e necesar să depășească simpla postură de emițător de știri actuale, o face mult mai bine televiziunea, deci se cuvine să se apropie de literatură, fără a neglija veridicitatea unor informații.

De remarcat că în multe reviste tematice întâlnim pasaje întregi, pagini și chiar materiale care țin de literatură prin conținutul lor și mijloacele artistice de realizare. Iată deci că putem face astfel și educație, nu doar informare seacă, rece. Asta pentru că unele exprimări scrise din aceste publicații sunt chiar zămisliuri literare din care răzbat talentul și înclinația spre adevăr și frumos, vorba lui Creangă „*Creația este treabă de gust, nu de silință*”.

Referitor la felul cum gândim, cum ne exprimăm trăirile și atitudinile, mi se par interesante cugetările cunoscutului filozof și scriitor Gabriel Liiceanu desprinse secvențial din ultima sa inedită apariție „*Nebunia de a gândi cu mintea ta*”. Spicuiesc câteva idei, fără a fi extrase ca niște citate. Autorul constată că, de fapt, nu gândim numai cu mintea noastră, ci și cu a înaintașilor, a celor pe care i-am citit și i-am admirat. Astăzi gândim în orizontul televizorului, al facebookului, gândim în mare parte după spusele altora, după calculator, televizoristic, electoral. Suntem astfel manipulați și, la rândul-ne, manipulăm și noi pe alții. Iată de ce eruditul scriitor constată că într-o lume în care se gândește plat, e nevoie de nebunia gândirii.

Și-atunci, revenind la rolul presei în general și la al periodicelor în special, se desprinde concluzia că publicității nu trebuie să rămână niște roboți programați, niște știriști care preiau idei și le transmit maselor, ei trebuie, considerăm cu modestie, să se erijeze în inși de la care învățăm ceva util în efemera viață, în educatori și chiar în formatori de opinii, de caractere.

Asta voia să demonstreze, am dedus eu, și preotul dr. Valentin Bugariu, pe lângă meticuloasa muncă de cercetător cu spirit critic, în cartea Domniei-Sale, apărută în anul 2015, la apreciată editură craioveană Sitech.

Prin misiunea sa profesională, Preacucernicia-Sa este mereu aproape de enoriași, li se dăruie acestora spiritual și părintește, iar, din prinosul de inteligență, destoinicie și bunătate și din sufletul său înduhovnicit, ne-a oferit și nouă atâtea ocazii, de-a lungul timpului, să ne împrăștiăm setea de cunoaștere și filonul credinței. Autorul acestui volum, specialist în teologie și doctor în filologie, alături de dăruirea liturgică și misiunea nobilă de cateheză, răspândește învățătură și credință și este ca o lumânare care se consumă pe sine luminând pe alții. Căci ce sunt atâtea volume și scrieri pe care le-a izvodit Domnia-Sa, dacă nu niște candelă ce luminează viața cititorului, asemenea cunoscutei ziceri: „*Un bec luminează o stradă, o carte luminează o casă*”

O trăsătură a neobositului dr. Valentin Bugariu este implicarea până la pasiune în tot ceea ce ține de credință, de cultură, de apostolat. La Domnia-Sa, omenescul ca trăsătură nobilă este un mijloc de înălțare a sufletului la enoriași, la conaționali. Și de minune i se potrivește cugetarea creștină: „*Dumnezeu ne-a lăsat pe acest mirific pământ pentru a face cinste neamului*”.

Voi rândui în continuare câteva modeste aprecieri într-o recenzie despre respectivul volum pentru cunoașterea tematicii acestuia și întru sensibilizarea iubitorilor de istorie, neam și credință.

Tipărită, așa cum notam mai sus, la Craiova, cartea, într-o ținută elegantă, cu o ilustrație de mare forță sugestivă pe coperta nr. 1, cuprinde un număr de 201 de pagini. Impresionează sinceritatea care răzbate din chiar primele file unde autorul își arată recunoștința față de sponsori. „*Mulțumesc tuturor în glas de rugăciune la lumina și căldura unei candelă într-o biserică din frumosul colț de țară bănățean*”.

Încă din „Argumentul” așezat la pagina 13, distinsul preot ne informează că „*Studiul care vede acum lumina tiparului a fost pregătit în vederea obținerii gradului științific I în preoție...*” și că scopul acestui demers „*nu este acela de a da informații, fiindcă mediul social este bombardat de acestea, ci acela de a problematiza... Toate au la bază puterea cuvântului, autoritatea scriiturii în fața cuvântului predicat de la amvon...*”. Așa cum, de altfel, menționa și prof. Ioan Traia în prefața acestui volum recenzat: „*Menirea de fond a presei constă tocmai în materializarea forței cuvântului și a înfăptuirii caracterului culturalizator al acestuia*.” Prefațatorul mai constată că „*studiul ilustrează efortul de conturare a fenomenului misionar prin cuvântul scris și se constituie într-un obiectiv major, acela de a penetra și a reinnoi orice cultură, inclusiv cea religioasă*” și că „*publicațiile bisericești trebuie să fie aproape de sufletul credincioșilor și permanent atente la provocările existențiale ale omului contemporan*”. Este ceea ce afirmam și eu la începutul acestei recenzii că prin presa din periodice se încearcă și se face chiar educație culturală.

Dar să deschidem copertile volumului și să-l cercetăm cu atenție. Lucrarea „Biserică și presă în Banat” ilustrează activitatea misionară prin publicații apărute în spațiul religios bănățean de câmpie, fără a face referire la cele din zona Caransebeșului și la cele din diaspora Banatului sârbesc.

Structurată în șapte capitole și unul rezervat bibliografiei, plus șapte pagini ilustrate la final, cartea dezbată între filele sale felul cum presa religioasă, de-a lungul timpului, face educație spirituală, culturală și națională. Primul capitol al lucrării se intitulează „Pastorală, misiune și presă bisericească. Delimitări conceptuale.” Din prima secvență a acestuia, aflăm că „*Preotul este pentru comunitatea încredințată lui spre păstorie un educator. Predica în multiplele ei forme este o lecție a credinței*”. Se detașează ideea, desprinsă dintr-un citat din Antonie Plămădeală inserat aici, că, de fapt, „*cadrul în care se dezvoltă îndrumarea pastorală și educația creștină este cultura. Fără cultură, nu poți stabili relații. Fără relații nu poți stabili adevăruri. Fără un minim de adevăruri, nu poți fi în armonie. Rămâi în dezechilibru*.” De altfel și Preacucernicia-Sa recunoaște că „*pentru mine, cultura...este nu numai amintirea chipului...părinților noștri, ci și ducerea mai departe a inițierilor lor la care au ajuns ei*”. Aflăm apoi din extrasele din operele unor cunoscuți cercetători în domeniu selectate aici, despre relația preotului cu enoriașii și caracterul pedagogic al acesteia, despre cult ca bază a culturii, despre evanghelizare ca „*întâia carte de cultură a credinței*”, despre cateheză și mijloacele folosite în procesul pastorației (tipărituri, reviste, calendare, pliante, site-ul parohial etc.) Deci îndemnul este să se pună accent și pe presă căci „*Presă este amvonul modern al timpului nostru*” (David Voniga). Câteva file memorabile stăruie asupra rolului acesteia ca liant între cler și credincioși. Este „*un spațiu al propovăduirii credinței*” iar „*Misiunea presei constă în vocația ei de a se adresa inimii, gândirii și duhului fiecărui om, în vederea comunicării valorilor creștine și integrării mediului social cu aluatul Evangheliei*” se spune la pagina 21. Sunt desprinse și puse în fața cititorilor și funcțiile presei...cu explicații și exemplificări.

O a doua secvență din capitolul întâi se referă la „Presa bisericească din Banat. Istoric și conținut.” Sunt menționate aici publicațiile literare în ordinea apariției lor, de la primele („Telegraful român”, „Priculiciu”, „Deșteptarea”, „Luminătorul”, „Dreptatea”...) până la cele de azi („Altarul Banatului” și „Învierea”), iar prezentarea lor este însoțită de date concrete privind apariția, conținutul și izvoditorii acestora.

Al II-lea capitol, în aproape 50 de pagini, prezintă publicația religioasă bănățeană „Învierea”, „o izbândă a Mitropoliei”; al cărui fondator a fost mitropolitul Nicolae. Sunt desprinse ca funcții derivate ale acestei foi: cele explicativă, educativ-formativă și normativă.

Citim la pagina 34 că „presa exercită o putere deosebită, care nu stă în primatul informației, ci în autoritatea scrisului”, iar bilunarul „Învierea” „oglindește: viața bisericească, cateheza și îndrumările liturgice, chipuri de înaintași din istoria bisericii locale, literatură religioasă, prezentări bibliografice etc.” însă autoritatea scrisului, prestanța editorială și veridicitatea informațiilor erau date de patronajul Înaltpreasfinției-Sale, mitropolitul Banatului Nicolae Corneanu, care semna articolele de fond mult timp și se interesa direct de fiecare număr. Aflăm că publicația a editat în paralel șase suplimente: „Stânca vieții”, „Filocalia”, „Tineretul ortodox”, „Logos”, „Femeie ortodoxă”, și „Suplimentul catehetic”. Extensia editorială a acestei reviste câștigă în prestigiu și prin faptul că președinții de onoare au fost, înainte, I.P.S. Nicolae, iar azi, Înaltpreasfințitul Părinte Ioan, arhiepiscopul Timișoarei și mitropolitul Banatului.

Parcurgând cele cinci părți ale acestui al doilea capitol, identificăm varietatea materialelor care compun fiecare număr: editorialul iscălit de arhiereu, articole diverse cu caracter religios, apoi diferite rubrici separate, poezie originală și ilustrație proprie. Prestigiul revistei este dat și de calitatea colaboratorilor: de la Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, mitropoliți, episcopi, până la protopopi, preoți, diaconi și mireni de diferite specialități (etnologi, filologi, muzicologi etc.). Aproape întreaga pagină 38, din acest studiu, este plină cu numele „ostenitorilor publicației”.

Preotul dr. Valentin Bugariu, un meticulos și exigent cercetător, aduce în fața cititorilor informații variate legate de multitudinea de teme abordate în cunoscuta publicație. Aflăm, bunăoară din cugetările mitropolitului timișorean, Nicolae, că „Vitalitatea Bisericii este tot atât de evidentă ca și vitalitatea națiunii” că „ortodoxia menține relații armonioase cu statul”, că „în Biserică trebuie să trăim ca într-o casă” și că „religia creștină are un caracter popular”. Sunt menționate asociațiile religioase și de tineret precum și utilitatea lor. Pagini întregi se referă la „Asociația Oastea Domnului”, care „este un copil al bisericii”, apoi la predarea religiei în școală și la problemele privind redresarea spirituală a elevilor. Tot legat de rev. „Învierea”, suntem informați că aici se fac referiri la asistența și rolul bisericii, precum și la cateheza ca lecție a Bisericii, la veștmintele liturgice, la pelerinajele din locurile sfinte ca mod de exprimare a sentimentului religios, la rromi și integrarea lor, la comemorarea morților ca grijă pastorală a Bisericii, la participarea femeii la rugăciunea publică, etc.

Autorul a rezervat un capitol aparte legăturii dintre „Biserică și mass-media”, adică publicațiilor deținute, emisiunilor de radio, revendicării unor clădiri și spații, precum și crizei financiare a instituțiilor bisericești și neputinței acestora de a asigura totdeauna salariile și cheltuielile gospodărești.

În ultima secvență (II 5), intitulată „Varia”, sunt utilizate câteva articole pentru lămurirea unor probleme: individualitatea persoanei, termenul de Paști, prezența copiilor și a tinerilor la biserică, regula gramaticală de a utiliza prenumele înaintea numelui, ziua de duminică pentru celebrarea cultului divin și alte aspecte din problematica pastorală și misionară.

Capitolul al III-lea are ca titlu „Revista teologică „Altarul Banatului” considerată ca fiind un îndrumător pastoral și misionar. Ea este o continuare a celei din Caransebeș cu același titlu. De aici, aflăm: când a apărut, colectivul de redacție, numele unor marcanți intelectuali care au colaborat. În subcapitolele acestei părți, autorul ne informează despre „Biserică și tradiție” (misiune, secularizare, predarea religiei, primenirea bisericii, grija față de cimitir), apoi despre „Biserică și mass-media” (programul revistei, activitatea culturală...). Concluzia este că revista mitropolitană se ocupă onorabil de pastorația credincioșilor și de o întregă paletă cultural-spirituală pentru educarea enoriașilor.

Cel de-al IV-lea capitol „Calendarul almanah”, face, la început, un istoric al calendarului în general și prezintă evoluția lui. Apoi, în patru subcapitole, aflăm despre „Originea, istoricul și conținutul publicației”. Autorul volumului recenzat selectează din diferite surse, informații despre evoluția acestui tip de scriere, de la „Îndrumătorul bisericesc” (1980), la alte formulări, până la titulatura de azi „Calendar al Arhiescopiei Timișoarei”, ajuns la al 35-lea an de apariție (2015), când este îngrijit de Înaltpreasfințitul Ioan, Mitropolitul Banatului. În celelalte părți ale acestui capitol, autorul ne informează despre „Probleme de pastorală și misiune creștină” (relația dintre familie și biserică, rolul educativ al serviciului liturgic...), despre „Pastorală-calea povățuirii”, din care aflăm care sunt organele Bisericii (Adunare, consiliu...), despre preot și parohie, despre problemele

creștinului aflat în fața morții, iar, în ultima parte a acestui capitol, suntem informați despre „Inițiative misionare” (buna pregătire a clerului, săvârșirea slujbelor după rânduială fără inovații, catehizarea copiilor etc.). Toate acestea refac, pe scurt, demersul publicistic al „Calendarului almanah” editat de Eparhia Timișoarei.

„Publicațiile parohiale”, ca titlu pentru cel de-al V-lea capitol, ne prezintă aparițiile editoriale consemnate în rev. „Învierea”. Sunt înșiruite numele lor urmate de scurte informații despre fiecare. Iată-le: „Anghelos”, „Apostolii”, „Arhanghelul”, „Buletin parohial” (Lugoj), „Buletin parohial” (Timișoara), „Candela Pesacului”, „Lovrinul ortodox”, „Iconostas”, „Lumină Divină”, „Lumina din Plopi”, „Lumină lină”, „Luminătorul Gearmatei”, „Lumini de gând”, „Paideia”, „Sfeșnicul” și „Vatra nouă”.

În 30 de pagini, pr. Valentin Bugariu ne informează punctual despre apariția acestora, precum și despre format, tiraj, tematici, rubrici și principalii colaboratori. Domnia-Sa rânduie aici păreri personale, dar și multe aprecieri notabile ale altor personalități. Iar meticuloasele și atent alesele indicații din subsolul paginilor constituie explicații și surse autorizate pentru o bună înțelegere a mesajelor transmise de apreciatul autor. Spații mari, fără părtinire, sunt rezervate câtorva merituose apariții: „Arhanghelul” (de la Birda), „Buletin parohial” (Timișoara), „Candela Pesacului”, „Iconostas” (de la Giroc), „Lumină lină” (Colonie-Gătaia), „Lumini de gând” (Freidorf) și „Vatra nouă”, (de la Giarmata Vii).

Ca o concluzie la acest capitol, merită să cităm, selectiv, cugetarea părintelui dr. Valentin Bugariu: „*Publicațiile parohiale încearcă să împărtășească Vestea cea Bună dincolo de spațiul liturgic... fiecare după posibilitățile locului face o misiune creștină. Din păcate, multe dintre ele au dispărut prin mutarea preotului în altă parohie*” de aici concluzia că „*apariția unei astfel de publicații se datorează slujitorului altarului*”.

Ultima secvență a acestei valoroase apariții editoriale se intitulează „Publicații rurale”. Încă de la începutul capitolului final, neobositul publicist își motivează opțiunea astfel: „*Chiar dacă nu sunt editate de Biserică... ci de școală, asociații culturale conduse de profesori, muzeografi, directori de Cămin cultural, în redacție este cuprins și parohul locului, iar viața religioasă își are pagina ei bine rânduită*”.

Sunt selectate un număr de opt publicații, iar, în cele peste 20 de pagini din volum, găsim toate informațiile necesare, cu predilecție cele referitoare la articolele cu caracter religios. Iată numele acestor foi rurale nominalizate: „Cenăzeanul” (la Cenad), „Curierul de Gătaia”, „Jurnalul de Gătaia”, „Lumină Giroceană”, „Lumina satului” (de la Giroc). Autorul rezervă acestei foi cu o bogată tradiție aproape zece pagini. Ne dă relații despre articolele religioase publicate, despre distinșii intelectuali precursori, preoții David Voniga și Horea Vișoiu și ei merituosi editori ai ziarelor locale, apoi despre marile praznice creștine, despre studiul asupra epitafurilor existente în cimitirul din Giroc, semnat de prof. Murariu, redactorul-șef al publicației. Alte reviste sătești prezentate aici sunt: „Medveșanul” (din Urseni) și „Suflet nou” (din Comloșul Mare) asupra acestora din urmă autorul mai stăruie oferindu-ne și alte informații. Revista, apărută încă din perioada interbelică, are azi trei suplimente: „Suflet de dascăl”, „Suplimentul istoric” și „Suflet de copil”. Ultimul periodic menționat în ordine alfabetică este „Vatra satului” din localitatea Ferendia, comuna Jamu- Mare. Această foaie sătească, ajunsă la 10 ani de apariție, este condusă de prof. Ioan Traia, liderul A.P.P.R.B., care, încă din editorialul de debut, ne anunța că „*Prin cuvintele noastre sincere vă aducem o firavă mângâiere, o undă de lumină în întunericul prezent*”. În fiecare număr al acestei scrieri rurale, sunt prezente „*articole de substanță religioasă legate de marile praznice care au sensibilizat enoriașii*” (prof. Iosif Marius Circa, red.- șef adjunct).

Iată-ne la finele volumului recenzat. Autorul, pr. dr. Valentin Bugariu, încheie cu o mărturisire de referință: „*Cercetarea fenomenului religios din presa rurală a fost anevoioasă, deoarece multe din publicații nu au fost inventariate în vreo bibliotecă... Cele menționate fac parte din A.P.P.R. din Banat și au putut fi consultate datorită unui frumos obicei, acela de schimburi de publicații la întâlnirile periodice... Materialul scris amintește de trecutul bisericesc, personalități ecleziastice, cuvinte de învățătură, toate laolaltă reliefând bogăția credinței ortodoxe, un model de urmat în lumea satului*”.

Și-a venit și vremea încheierii. Acest studiu gândit și așternut pe hârtie de exemplarul preot dr. Valentin Bugariu, se vrea, și materialul o poate confirma, să fie o izbutită cercetare asupra publicațiilor de pe întinsul Eparhiei Timișoarei, punând accent pe rolul preotului paroh în munca de împlinire, dar și de promovare a misiunii autentice a Bisericii Ortodoxe. Și mai cred neîndoielnic că Preacucernicia-Sa a izbutit de-a binelea, să fie o făclie care luminează calea Ortodoxiei în munca de culturalizare a creștinului de azi.

PLEDOARIE ÎN FAVOAREA TERAPIEI PRIN MUZICĂ

Preot prof. univ. dr. SORIN COSMA

Spre deosebire de epoca modernă și contemporană în care filosofia era restrânsă cu prioritate, în sfera academică universitară, în antichitate ea avea un caracter popular, deschis spre sufletul oricărui om, pentru a-l orienta spre descoperirea și cultivarea valorilor eterne de adevăr, bine și frumos, menite să dea sens afirmativ vieții personale și comunitare.

În același timp, era unanim recunoscut faptul că ceea ce este medicina pentru trup, este filosofia pentru suflet. Iar sufletul fiind creat după armonia proporției numărului, are corespondentul în muzică. Și cum orice acțiune înțeleaptă pornește de la gând, filosofia era numită *muzica gândirii, arta muzelor*, creatoare de cultură și civilizație, devenind astfel obiectul principal al educației ca terapie a sufletului, încât omul cultivat era numit „*musikos aner*”

Această abordare a muzicii ne oferă posibilitatea să înțelegem mai bine sensul acesteia ca artă menită să cultive frumusețile spirituale ale sufletului omenesc, aflat prin natura sa într-o continuă devenire axiologică.

S-a spus, apoi că, adresându-se sufletului omenesc în integritatea lui; *muzica simfonică* vizează cu precădere *intelectul* ca și coordonator al vieții sufletești; *muzica populară* stimulează cu precădere sentimentul, inima, care sensibilizează viața afectivă, iar zgomotoasele „*manele*”, la modă, se adresează instinctului biologic. În schimb *muzica bisericească*, adresându-se deopotrivă intelectului, sentimentului și voinței aduce sufletului omenesc acel har menit să-l scoată pe om de sub povara grijilor pământene, a poftelor oarbe și înșelătoare și a singurătății apăsătoare, înălțându-l spre lumina vieții spirituale plină de liniște, de pace și de însănătoșire morală.

În acest cadru se evidențiază *aspectul terapeutic al muzicii*, în sensul că *muzica simfonică*, prin acel *katharsis*, aduce vieții sufletești luciditatea și relaxarea în confruntare cu manifestările endotime, izvorâte din zonele tenebroase ale naturii umane; *muzica*

populară pătrunde în adâncul de taină al sufletului, punând în valoare, printr-o gamă variată de exprimare, simțămintele adânc umane, precum: iubirea, bucuria, veselia, dorul, dar și tristețea și revolta; *muzica militară* și cea *patriotică*, prin armonia și eunitia specifică pune în acțiune curajul, iubirea față de patrie și spiritul de dăruire și de jertfă pentru un ideal măreț și veșnic; *muzica funebră*, prin timbrul ei melancolic și solemn, induce nostalgia și tristețea despărțirii, dar și nădejdea comuniunii veșnice cu Dumnezeu.

În acest context ideatic remarcăm recenta apariție a volumului: **Monografia muzicală a Caransebeșului** Ed. Gutenberg Universe, 2019, 667p, purtând semnătura distinsului profesor univ. dr. Dumitru Jompan.

După cum arată autorul, „cartea de față rezolvă nevoia unei informări succinte și rapide asupra vieții muzicale a Caransebeșului de-a lungul vremii. Cititorul are în față o listă monografică a evenimentelor muzicale de la începuturi până în anul 2016, într-o expunere secvențială. Această succesiune de fapte, evenimente, acțiuni, întâmplări din lumea sunetelor plăcute, constituie baza unei istorii a muzicii acestui oraș”...„Monografia acoperă aproape toate palierele muzicii, ca fenomen artistic: creație și interpretare, național și universal, vocal, instrumental și vocal instrumental, sacru și profan, popular și cult”... „toți creatorii și interpreții, toate evenimentele artistice au avut menirea să educe „publicul cel de obște” din punct de vedere etic și estetic, iubirea binelui, frumosului și

adevărului"... „Monografia o istorie locală a muzicii, un compendiu a acesteia, un „calendar” la îndemâna oricui, conduce spre concluzia că muzica, în orașul de la răscrucea drumurilor, a avut un rol coagulant, de socializare a oamenilor de etnie, concepții religioase, stare materială, sex și vârste diferite”...

În același context ideatic se înscrie și recentul volum intitulat sugestiv: **Coruri fără frontiere** Ed. Gutenberg, 2019, 402 p, purtând semnătura aceluiași distins profesor și dirijor, Dumitru Jompan.

După cum spune titlul cărții, „*Fără frontiere*”, înseamnă activitatea mai multor grupuri corale desfășurată dincolo de fruntările țării noastre, în zece țări: Austria, Banatul Sârbesc, Croația, Italia, Polonia, Lituania, Republica Moldova, Turcia, Ungaria.

Sub bagheta dirijorală a profesorului Dumitru Jompan au concertat cu prilejul diverselor festivități din străinătate, corul de copii „*Conon*” din Marga și corul de adulți „*Mărgana*”, întemeiată de profesorul Dumitru Jompan cu mai bine de șase decenii în urmă; la fel și alte grupuri corale, precum: Corul „*Timotei Popovici*”, al Seminarului Teologic „*Ioan Popasu*” din Caransebeș, Corul Casei de Cultură din Caransebeș, Corul Preoților din Eparhia Caransebeșului, precum și corurile din Vasiova și Glimboca.

Evenimentele corale redată într-un stil viu și antrenant, cu un bogat material foto reușesc, prin sinceritatea expunerii, să capteze atenția cititorului, scoțându-l de sub obsesia și povara grijilor cotidiene, spre a respira parfumul înmiresmat al frumuseții cântecului.

În tot acest periclu „*Fără frontiere*”, printre distinsele personalități care au însoțit grupurile corale, se evidențiază, alături de dirijor, agreabila prezență a conducătorului acestora, Stimata Doamnă Aurelia Jompan – „*Mama Lia*” cu inteligența ei vie, întreprinzătoare și plină de farmec creator.

Pe de altă parte, volumul demonstrează că acest periclu „*Fără frontiere*” a reușit să transmită străinătății, vigoarea tradițiilor românești, imortalizate în cântec, în port și voie bună, motiv pentru care se constituie ca un excepțional document istoric.

În concluzie, putem spune că aceste două volume alături de cele anterioare, ca și prin întreaga sa activitate, profesorul, muzicologul, compozitorul, dirijorul, certetătorul și animatorul culturii bănațene și universale, octogenarul și „veșnicul tânăr și fericit” Dumitru Jompan, înzestrat cu har de la Dumnezeu, și-a înmulțit talentul cu prisosință, demonstrând că muzica este într-adevăr o terapie a sufletului omenesc.

O vorbă înțeleaptă spune că în desfășurarea firească normală și eficientă a vieții personale și comunitare, „*urâtul se ascunde, iar frumosul se arată*”. Numai că într-o lume în care asistăm la răsturnarea tablei de valori prin relativizarea lor în favorul *kitsch-ului*, activitatea și opera Prof. univ. dr. Dumitru Jompan reprezintă o pledoarie și o speranță vie pe măsură să dovedească importanța muzicii ca terapie a sufletului omenesc, merit, prin natura sa, să-și găsească și să-și afirme identitatea devenirii sale axiologice, „*arătând frumosul și ascunzând urâtul*”...

RĂSCUMPĂRAREA - MOARTE DIN CARE IZVORĂSC VIAȚĂ ȘI ÎNDUMNEZEIRE

Preot AUREL FEDIUC
Parohia Crai Nou

„Căci Dumnezeu așa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică” (Ioan 3,16).

Răscumpărarea omului din păcat este o realitate măreață a lui Dumnezeu realizată prin Dumnezeu -Fiul, din iubire de oameni; „îndreptată spre Dumnezeu, spre firea omenească asumată de Hristos (Evrei 5, 9) și prin ea, spre ceilalți oameni; și, spre întreaga lume văzută și nevăzută. Acest lucru evidențiază planul veșnic al lui Dumnezeu de „a îndumnezei pe om”¹, și lumea (Sf. Atanasie cel Mare); dar și păcatul nostru -cauza morții- (Rom. 6, 23) care a distrus urcușul spre desăvârșire; „Căci precum prin neascultarea unui om s-au făcut păcătoși cei mulți, tot așa prin ascultarea unuia se vor face drepti cei mulți” (Rom. 5, 19). Dumnezeu „a îmbrăcat haine de piele” prin Fiul Său Iisus Hristos, Întrupat prin Duhul Sfânt; S-a deșertat pe Sine, S-a smerit, S-a făcut ascultător prin moarte pe Cruce (Filip. 2, 7-8), pentru ca noi să înviem. Din Mormântul lui Hristos izvorăște Învierea, din Crucea de pe Golgota răsare Îndumnezeirea; iar prin Jertă Hristos Domnul a restabilit comuniunea noastră cu Dumnezeu Tatăl. Îndumnezeirea începe la Întrupare, trece prin Crucea Golgotei și se desăvârșește prin Înălțare, urcând firea umană în Sfânta Sfințelor. Jertfa este animată de iubirea Sfintei Treimi, o iubire prin moarte a Fiului Preaslăvit, pentru ca stăpânirea morții „ să fie scuturată”².

Domnul Hristos a primit a fi vândut și prins, deși, ar fi putut Să-L roage pe Tatăl și să trimită mai mult de douăsprezece legiuri de îngeri (Matei 26, 53). Observăm că, Mântuitorul Hristos dorește să distrugă cetatea vrăjmașului -diavolul- și să zdrobească porțile iadului, din care vedem că mântuirea este un dar și o împlinire a Scripturilor; întrucât „...cum se vor împlini Scripturile, că așa trebuie să fie?” (Mt. 26, 54). Hristos Cel fără de păcat primește

învinuiri, lovituri, răni, judecată, cunună de spini, împungere cu sulița, moarte pe Cruce, etc.; manifestând smerenie și ascultare desăvârșită spre slava Tatălui, până a merge să spună: „Ați auzit că v-am spus: Mă duc și voi veni la voi. De m-ați iubi v-ați bucura că Mă duc la Tatăl, pentru că Tatăl este mai mare decât Mine” (In. 14, 28). Deci, El înfăptuiește pe pământ iubirea Sfintei Treimi, și, numai în acest fel trebuie înțeles acest text. Domnul Hristos a fost învinuit că este Fiul lui Dumnezeu și că este Împărat. La necredința iudeilor în dumnezeirea Lui, Domnul le spune: „Iar Eu și Tatăl Meu una suntem” (In. 10, 30); pentru că Persoana care S-a născut din Fecioara Maria este identică cu Persoana Cuvântului dumnezeiesc.

La ceea ce nu acceptau iudeii: ...că, Domnul Hristos este Împărat...Iisus Însuși zice: „Împărăția Mea nu este din lumea aceasta...Iar Iisus stătea înaintea dregătorului. Și L-a întrebat dregătorul: Tu ești regele iudeilor? Iar Iisus i-a răspuns: Tu zici” (Mt. 27, 11). Omul-Hristos a suportat toate Patimile- lovituri, cunună de spini, răstignire și moarte pe Cruce-întrucât în Persoana lui este prezentă Firea dumnezeiască; iar Învierea a fost rezultat tot a firii dumnezeiești. Domnul Hristos Mântuitorul lumii a călcat moartea cu moartea Sa și prin Învierea Sa a dăruit viață celor ce cred în El; Învierea Lui fiind o radicală prefacere a trupului muritor și un act unic și creator a lui Dumnezeu Cel Întrupat.

Demn de menționat este că între Jertfă, moarte și Înviere „este o continuitate” (Pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae); iar „Hristos este Împărat de-a pururea, Arhieru a devenit când a luat trup, iar Preoția și-a exercitat-o când S-a adus Jertfă”³. El este și acum în stare de Jertfă. În acest sens, Sfânta Liturghie are și caracter de Jertfă: „...Și ne învrednicește să aflăm har înaintea Ta, ca să fie bineprimă jertfa noastră și să se sălășluiască Duhul Tău cel bun al harului Tău peste noi, peste aceste daruri ce sunt puse înainte și peste tot poporul Tău”. Ea se actualizează în Jertfă nesângeroasă..., Sfânta Euharistie săvârșită în timpul Sf. Liturghii este și Jertfă, pentru că prin ea se continuă în mod nesângeros jertfa de pe cruce a lui Iisus Hristos...Sfânta Liturghie înseamnă și comuniunea credincioșilor în jurul Trupului și a Sângelui lui Hristos”⁴. Trebuie să cugetăm că prin mâinile preotului se jertfește și se oferă Domnul Hristos, care ne încredințiază că: „Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu are viață veșnică, și Eu îl voi învia în ziua cea de apoi” (In. 6, 54).

Așadar, patimile și moartea Mântuitorului Iisus Hristos presupun înviere, mântuire și îndumnezeire. Jertfa lui Hristos asumată din iubire și bunăvoie desăvârșită este cauză a păcatului nostru care nu trebuia „să fie veșnic”. Aceste păcate ale omului împreună cu „stăpânirea morții, adică diavolul” (Evrei 2, 14) au fost nimicite de Hristos, iar jertfa-dureroasă-este și preaslăvire a Tatălui, pentru că: „Pe Cel micșorat cu puțin față de îngeri, pe Iisus, îl vedem încununat cu slavă și cu cinste, din pricina morții pe care a suferit-o, astfel că prin harul lui Dumnezeu, El a gustat moartea pentru fiecare om” (Evrei 2, 9).

Mântuirea noastră o obținem doar participând prin jertfa noastră la jertfa Mântuitorului Iisus Hristos; este grea-dureroasă-abținerea de la plăcere și păcat, dar, mult mai mult dureroase sunt consecințele păcatului. Știm că Mântuitorului Hristos i s-a dat să bea vin amestecat cu smirnă (Mc. 15, 23), sau „vin amestecat cu fiere” (Mt. 27,34); asta, ca noi să bem viața veșnică și lumină veșnică. Strigătul dureros a lui Iisus. <<„Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, pentru ce M-ai părăsit?” (Mt. 27, 46; Mc. 15, 34) este un strigăt de durere pentru păcatele „filor și fraților” Săi, adică păcatele noastre,- oamenii-”>>; însă Hristos în crunta Lui suferință acceptă moartea, -strigând la Dumnezeu cu care El este Una-ca să dezvăluie adâncul nesfârșit al chenozei învăluită în adâncimea dragostei de Dumnezeu și oameni. Moartea Domnului Hristos pe Cruce „este a Persoanei dumnezeiești, îndurată de umanitatea Lui, suferită conștient de ipostasul Lui veșnic, iar în moarte dumnezeirea rămâne unită cu trupul care doarme într-un somn alb, cât și cu sufletul biruitor care sfărâm porțile iadului”⁵ „Pământul s-a cutremurat, catapeteasma s-a sfâșiat, mormintele s-au deschis, morții au înviat, soarele s-a întunecat (Mt. 27, 51-52; Lc. 23, 45) pentru că Lumina lumii - Hristos „a eclipsat”, ca prin moarte și înviere să arate că este Domn al cerului și al pământului. Învierea era deja prezentă în moarte, ca viața să ne fie îndumnezeită din iubire.

Note:

1. Sf. Irineu de Lyon, *Contra ereziilor*, II, 20, 2; III, 16, 3; III, 19, 1.
2. Sf. Chiril al Alexandriei, *Glaphira*, III, P. G. 69, col. 437.
3. Sf. Ioan Gură de Aur, *Comentarea sau explicarea Epistolei către Evrei*, tr. rom. de Theodosie Atanasiu, Episcopul Romanului, București, 1923, p. 187
4. Ștefanos Anagnostopoulos, *Explicarea Dumnezeieștii Liturghii*, tr. pr. Victor Manolache, Ed. Bizantină, București, 2005, p. 18
5. Vladimir Losski, *Teologia Dogmatică*, tr. pr. dr. Cristian Galeriu, Ed. Anastasia, 2014, București, p. 181.

ECOUL IMNULUI DRAGOSTEI DUMNEZEIEȘTI

DELIA CONSTANTIN

1. De-aș grăi în limbile oamenilor și ale îngerilor, iar dragoste nu am, făcutu-m-am aramă sunătoare și și chimval răsunător.
2. Și de-aș avea darul proorociei și tainele toate le-aș cunoaște, și orice știință, și de-aș avea atâta credință încât să mut și munții, iar dragoste nu am, nimic nu sunt.
3. Și de-aș împărți toată avuția mea și de-aș da trupul meu ca să fie ars, iar dragoste nu am, nimic nu-mi folosește
4. Dragostea îndelung rabdă, este binevoitoare, dragostea nu pizmuește, nu se trufește
5. Dragostea nu se poartă cu necuviință, nu caută ale sale, nu se aprinde de mânie, nu gîndește răul.
6. Nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr.
7. Toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduiește, toate le rabdă.
8. Dragostea nu cade niciodată. Cât despre proorocii, se vor desființa.
9. Pentru că în parte cunoaștem și în parte proorocim.
10. Dar cînd va veni ceea ce desăvîrșit, atunci ceea ce este în parte, se va desființa.
11. Cînd eram copil, vorbeam ca un copil, simțeam ca un copil, judecam ca un copil, dar cînd m-am făcut bărbat, am lepădat toate cele ale copilului.
12. Căci vedem acum ca prin oglindă, în ghicitură, iar atunci, iar atunci, față către față, acum cunosc în parte, dar atunci voi cunoaște pe deplin, precum am fost cunoscut și eu.
13. Și acum rămân acestea trei: credința, nădejdea și dragostea (Corinteni 13,1-13).

Imnul dragostei dumnezeiești reprezintă o capodoperă esențială pentru întreaga creație a lui Dumnezeu, care face parte din existența umană, ce cuprinde iubirea lui Dumnezeu pentru făptura Sa, ca și cheneză, în starea primordială a creștinătății. Dragostea, ce adună cu Sine omenirea întreagă, în care Dumnezeu S-a desăvîrșit prin transcendență, este ca o arvună spre desăvîrșire.

Desăvîrșirea, fiind sacră, depinde în general de om, această minunată făptură ce a fost creată din pământ, din iubirea lui Dumnezeu, care a vrut să mântuiască lumea din robia păcatului și din umbra morții. Dacă ne raportăm la această iubire nesfârșită a lui Dumnezeu, constatăm dragostea Sa, precum și purtarea Sa de grijă pentru om. Viața și dragostea, esențiale în creație, sunt daruri de la Dumnezeu datorite fapturilor Sale. Prin acest imn al dragostei, ne facem părtași bucuriei duhovnicești, dincolo de cuvinte, în care iubirea se lasă desăvîrșită în fiecare om, ca o eternitate absolută.

Omul, în cinste fiind, nu a înțeles dragostea lui Dumnezeu față de el, acea dragoste ce depășește pe om și îl duce spre o altă lume, în care se simte tot mai aproape de Creatorul Său, cunoscându-L pe El, să nu piară, ci să aibă viață veșnică. Tocmai aici, dragostea este sacră, divină, ca un început al mântuirii ce duce spre divinitate, ca un prim pas spre veșnicie, spre desăvîrșirea omului.

Dragostea, prin care Dumnezeu a creat lumea prin cuvânt, se dăruiește ca un dar omenirii, prin care se aduce Domnul pe Sine, ca jertfă, să mântuiască făptura Sa, prin iubire desăvîrșită.

Astfel iubind, Dumnezeu S-a pogorât până la iad, pentru a ridica lumea din păcat și a o aduce spre starea cea dintâi, precum era dinainte, ca prin El, toate să devină prin Cuvânt. Miracolul desăvîrșirii duce spre transpunerea înregii creații spre credință, nădejde și dragoste, iar dintre toate acestea trei, dragostea este cea mai mare, pentru că Dumnezeu Însuși este dragoste.

LACRIMI

Ne plâng Sfinții din icoane,
Și toți strigă: Doamne, Doamne !
Stăvilește molima,
Ce-a golit Biserica.

Plâng și Sfinții și preoții,
Credincioșii plâng cu toții,
Că Biserica iubită
Pare astăzi părăsită.

Plânge Maica Preacinstită,
Că omenirea-i lovită,
De această boală cruntă,
Și de suferință multă.

Dar să plângem și noi toți,
Părinți, copii și nepoți,
Să ne unim toți în rugă
Ca Dumnezeu să ne-audă.

Auzi-ne, Doamne, suspinul !
Și ne potolește chinul.
Și vezi lacrimile toate,
Ce se varsă-n zi și-n noapte.

...Vin acuși Floriile !
Unde-s bucuriile?
Omenirea-i tristă toată,
Cum nu a mai fost vreodată.

.....
Și Tu ai fost supărat
De Florii, cand ai intrat
În Sion, spre pătimire
Pentru-noastră mântuire.

Atunci după chin și jale
Venit-a bucurie mare !

... Dă-ne, Doamne, mângâiere,
Ca acum de Înviere,
Să cântăm cu stăruință,
Imnul sfânt de biruință,
"Hristos din morți a înviat!",
Și sănătate lumii-a dat.

Preot IOSIF HÂNDA

AUZI-NE, DOAMNE!

În vreme de restriște
Și mare suferință,
La Tine cădem, Doamne
Cu multă umilință,
Și ne rugăm Ție,
Ne apără, ne mântuie,
De molima cea neagră,
Care acuma bântuie.

Prea multă suferință,
Și moarte deopotrivă,
Iar omenirea toată,
Trăiește în derivă.
Numai Tu, Doamne,
Poți potoli furtuna !
Greșit-am, Ție, Doamne,
Dar iartă-ne și-acuma!

Nu mai intra acuma,
Cu noi la judecată,
Iubirea Ta e mare !
Mai iartă-ne odată.
Chiar de nu suntem vrednici,
De multa-Ți bunătate,
Auzi-ne Tu, Doamne !
... Și dă-ne sănătate.

Ne șterge lacrima
Care brăzdează-obrazul,
Îndură-Te Stăpâne,
Și ia-ne Tu necazul.
Îndepărtează frica,
Credința ne-o sporește,
Intinde-Ți mâna, Doamne
Peste noi... și ne-ocrotește!

Preot IOSIF HÂNDA

DOAMNE, TE-AM VĂZUT!

Doamne, Te-am văzut!
Singur și pierdut
Bolnav în spital
Și cu cod penal.

Zilnic stai plângând
Te văd suferind
Mâncând de pe jos
Ești piele și os.

Te văd, ești închis
În curele prins
La mâini și picioare
În durere mare.

Zăcând însetat
Și de toți uitat
Te întreb uimit:
Cu ce ai greșit?

Mi-e milă de Tine
Că nu ți-este bine
Ești singur, legat
De toți izolat.

„-Fiul meu - mi-ai zis -
Eu aici închis,
Stau în locul tău
Dar tu, nu fii rău.

Sufăr pentru tine
Să îți fie bine
Să nu suferi tu
Îmi dau sufletu’

Puteai să fii tu
Dar eu am zis: nu!
În locul tău stau,
Și viața mi-o dau.

Preot IOAN VASILE CHEREGI

LA PRAZNICUL BUNEI VESTIRI

Dumnezeu în marea Sa îndurare
N-a lăsat lumea în disperare
Și așa cum a făgăduit
A și împlinit.
Din cerul cel sfânt
A trimis pe îngerul Său pe pământ,
Nu un înger oarecare
Ci pe unul mare.
Gavriil arhanghelul
A fost ales al Domnului
Ca să coboare pe pământ
Și să aducă vestea de la Domnul Sfânt,
Zicând Sfintei Fecioare Maria
Că va naște pe Mesia
Cel mult așteptat,
Care va scăpa omenirea de păcat.
Sfânta Feciară a rămas uimită
De vestea primită
Și pe înger l-a întrebat
Cum poate fi aceasta
de vreme ce eu nu știu de bărbat?
Iar arhanghelul i-a spus
Că așa a hotărât Cel de sus.
Atunci Fecioara s-a smerit
Și arhanghelului astfel a grăit:
Iată Eu sunt roaba Domnului
Facă-se voia Lui.
Așa Buna Vestire s-a înfăptuit
Și omenirea s-a mântuit.
Bucură-te omenire
Că ți s-a deschis calea spre fericire.

Protos. MIHAIL DUMA

DEDICAȚIE

În *Soarele* de primăvară am venit
Ca o mlădiță-n copacul înfrunzit-
Copilul tău, cel dulce și iubit.
Am crescut în poala ta mămică
Din pântecul și floarea ce-a înflorit.
Gingașă, firavă și plină de iubire,
Deschisă ai fost spre mine, copilul tău,
C-ai apărut în viața mea ca o lumină,
Oglindă cu privirea ta senină.

M-ai ocrotit din prima clipă,
Zi și noapte, în șir de primăveri,
Cu mâinile tale sfoase, delicate,
Cu multă gingășie, mângâieri.
Ca pasărea în cuib ferind al ei odor,
Multele cuvinte tu m-ai învățat,
Vorbindu-mi încet, sfios, ocrotitor,
Ce-au trecut în mine prin fiecare por.

M-ai legănat după trudita joacă,
Rămânând la tine-n brațe adormită.
Călătorind cu Feți Frumoși și Zâne
Și cu iubirea și încrederea în tine.
Mi-ai povestit, m-ai învățat frumos
Întotdeauna, de respect și de iubire,
Mi-ai spus ce-s bucuriile, ce-i viața?
Și-n orice gest eu te vedeam pe tine.

M-ai învățat despre muncă, oameni,
Cântece de dor, de dragoste, conștiință
Tu mi-ai spus, m-ai sfătuit, să fiu mereu
lubitoare și cuminte, și m-ai crescut,
Și educat întotdeauna-n cele sfinte.

Din ochii tăi, cei blânzi luceferi răsăreau
Iradiind spre mine veselia, bucuria.
Pomeții tăi frumoși se-mbujorau
Când povesteai de Iisus și Maria.
Mi-aduc aminte în fiecare zi de tine
Scumpa mea, mămică, adormită.
Ți-aș povesti acum, când am și eu copii
Multe povești, și întâmplări, și bucurii.

Sub *Soarele* de azi ce îți serbează ziua,
Pășesc sfios pe drumul mult știut,
Purtând în mine neliniștea din suflet
La crucea ta în locul cunoscut.
Mi-e dor de tine mamă, vreau să știu:
Că din ziua în care tu te-ai dus,
Eu te iubesc mereu, la fel de mult,
Pentru că iubirea, pentru tine, n-a apus.

MARIA TCACIUC BRĂTEANU

MARTIE ÎNMUGURIT

Pădurea e odihnă așteptată -
Mi-era atât de dor de verde crud ...
Miroase a pământ, pământ curat și ud -
În suflet simt pădurea la fel ca altă dată .

Pe-o buturugă stau cu amintiri sub gene -
Nectar din viorele, brândușe, brebenei ,
Adună, zumzâind, bondarii rotofei -
Pe trunchiuri găze multe sorb soarele alene...

Foșnește calm pădurea cu umbră și lumină -
Muguri grăbiți tresar, treziți din nou la viață -
Simt blândă adiere pe frunte și pe față
Și tot ce mă-nconjoară e dragoste divină .

Mai merg și iar mai stau - tăcută, împăcată -
Sub cerul catedrală, pădurea e altar -
Să simt iar primăvara ... ce taină și ce dar ...
Am suflet împăcat și inima curată.

Dr. TEONA SCOPOS

ACTUALITATEA BISERICESCĂ

Evenimente bisericești în Duminica Ortodoxiei, la Timișoara

În Duminica Ortodoxiei, Înaltpreasfințitul Părinte Ioan, Arhiepiscopul Timișoarei și Mitropolitul Banatului, a slujit la Catedrala mitropolitană „Sfinții Trei Ierarhi” din Timișoara. Chiriarhul a oficiat Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie, înconjurat de soborul slujitorilor sfântului locaș, în prezența a numeroși credincioși timișoreni. La momentul rânduit s-a dat citire Pastoralei Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române la Duminica Ortodoxiei.

În cuvântul de învățătură, Mitropolitul Banatului a tâlcuit pericopa evanghelică duminicală de la Ioan I, 43-51. În prima parte, Înaltpreasfinția Sa a evidențiat importanța răspunsului fiecărui creștin la chemarea Domnului Hristos, iar în a doua parte Chiriarhul a arătat că această perioadă este un bun prilej de a fi milostivi față de cei aflați în nevoi și suferințe.

De asemenea, Preasfințitul Părinte Paisie Lugojanul a slujit la Spitalul „Louis Țurcanu” din Timișoara.

După Sfânta Liturghie Preasfinția Sa s-a deplasat la palatul episcopal ortodox sârb din Timișoara, pentru a participa la vernisarea unei expoziții de icoane, veritabile comori ale credinței și spiritualității ortodoxe din Croația. Evenimentul a avut loc la invitația Preasfințitului Părinte Lukian Pantelić, Episcopul ortodox sârb al Ungariei și administrator al Vicariatului ortodox sârb din Timișoara. Această bucurie a întâlnirii sârbo-române a fost încununată și prin participarea Preasfințitului Părinte Ioan, Episcop de Pacraț și Slavonia din Croația.

Pomenirea luptătorilor anticomuniști, la catedrală

În ziua de 9 martie, de sărbătoarea Sfinților 40 de Mucenici din Sevastia Armeniei, la catedrala mitropolitană din Timișoara a avut loc slujba de pomenire a luptătorilor anticomuniști. Cu binecuvântarea Părintelui Mitropolit Ioan, slujba Parastasului a fost săvârșită de pr. Ionel Popescu, vicar eparhial, alături de preoții și diaconi

slujitori ai catedralei mitropolitane.

Au fost prezenți foști deținuți politic, rude ale acestora, dar și reprezentanți ai mai multor organizații apolitice, precum Asociația Foștilor Deportați în Bărăgan, Asociația Foștilor Deținuți Politic, reprezentanți ai asociațiilor similare din Maramureșul istoric, precum și studenți ai Facultății de Teologie din Timișoara.

Canonul cel Mare, în săptămâna I a Postului Mare

În prima zi din postul Sfințelor Paști, Înaltpreasfințitul Părinte Ioan, Arhiepiscopul Timișoarei și Mitropolitul Banatului, a săvârșit, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi de la Catedrala mitropolitană din Timișoara, slujba Pavcerniței Mari, unită cu prima parte a Canonului de pocăință al Sfântului Andrei Criteanul. Și în acest an, la slujbă, au participat un număr mare de credincioși timișoreni. La finalul Pavcerniței, Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Ioan a adresat celor prezenți un cuvânt de învățătură despre specificul acestei creații imnologice a Sfântului Andrei, Arhiepiscop de Gortyna, dioceză a Mitropoliei Cretei.

Slujire arhierescă la parohia Timișoara Viile Fabric

În Duminică „Izgonirii lui Adam din Rai”, Preasfințitul Părinte Paisie Lugojanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei a săvârșit sfânta și dumnezeiasca liturghie la parohia timișoareană Viile Fabric, fiind întâmpinat încă de dimineață de părintele paroh Marius Sfercoci, dimpreună cu preoții coslujitori și credincioșii prezenți.

În timpul Sfintei Liturghii, la momentul rânduit, Preasfinția Sa a hirotonit întru diacon pe licențiatul în Teologie Pastorală, Daniel-Remus Pogănu, numit de către Permanența Consiliului Eparhial ca preot paroh pe seama parohiei Bobda, din protopopiatul Timișoara I.

La momentul Sfintei Împărtășanii, mulți credincioși de toate vârstele au primit Trupul și Sângele Domnului.

În cuvântul de învățătură, Preasfinția Sa a explicat fragmentul evanghelic de la Sfântul Ap. și Ev. Matei 6, 14-21, vorbind despre modelul de postire pe care însuși Fiul lui Dumnezeu ni l-a exemplificat și lăsat nouă oamenilor, punând înaintea hranei materiale rostul jertfei personale și scopul final al acesteia, redobândirea Raiului pierdut.

De asemenea, lerarhul, a arătat că pentru un creștin adevărat nu este suficient doar să cunoască învățătura Domnului nostru Iisus Hristos, trăind într-o stare de automulțumire personală, ci un creștin autentic este important să-și facă, din învățătura Domnului, lege de viață.

La final, Preasfinția Sa a transmis binecuvântarea și purtarea de grijă a Părintelui Mitropolit Ioan, pentru preoții slujitori și credincioșii parohiei, preotul paroh mulțumind lerarhului pentru prezența și binecuvântare, oferindu-i totodată un volum din

Cronica parohiei, dintre anii 1933-1954, scrisă de către părintele Ștefan Șora, primul preot al parohiei și reeditată prin grija părintelui dr. Sorin Lungoci, slujitor al parohiei.

Anul acesta parohia Timișoara Viile Fabric aniversează 90 de ani de la înființare, prima biserică fiind târnosită în anul 1939, de către Preasfinția Sa, Dr. Andrei Mageru, Episcopul Aradului. Biserica actuală a fost rezidită în perioada 1986 – 1993, sub păstoria preotului Mihai Pop și târnosită de către vrednicul de pomenire Mitropolit Nicolae al Banatului, în anul 1997.

Evenimente la Facultatea de Teologie din Timișoara

Duminică 8 martie, la biserica studenților din Timișoara (parohia Timișoara Zona Pârvan) Sfânta Liturghie a fost oficiată de mai mulți preoți și diaconi, cadre didactice la Facultatea de Teologie din Timișoara. Fiind Duminica Ortodoxiei, la momentul potrivit s-a dat citire pastoralei Sfântului Sinod. După otpustul Sfintei Liturghii, preotul paroh dr. Marius Ioana, cadru didactic al Facultății, a rostit un cuvânt și a prezentat pe fiecare cadru didactic în parte (clerici și mireni). Momentul a fost un prilej binecuvântat de întărire a unității de credință și a comuniunii între profesori, credincioși și studenți.

În perioada 13-9 martie, părintele lect. dr. Marius Florescu a vizitat Facultatea de Teologie ortodoxă din Sofia – Bulgaria, în cadrul unui schimb de experiență desfășurat prin programul ERASMUS, prin intermediul Universității de Vest din Timișoara. Pe

parcursul săptămânii, oaspetele s-a întâlnit cu conducerea Facultății și cu unele cadre didactice, studenții fiind liberi datorită măsurilor dispuse de Guvernul bulgar. Tot acum au fost vizitate mai multe așezăminte bisericești din Patriarhia Bulgară, cum ar fi: catedrala patriarhală și cea mitropolitană din Sofia, mănăstirile Dragavetz și Troian, precum și mai multe biserici istorice din Capitală.

Instalarea noului preot slujitor al parohiei Comeat, protopopiatul Timișoara II

În Duminica Sfântului Grigorie Palama (a doua duminică din Postul Mare), din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Ioan, protopopul Cristian Păiș l-a instalat în parohie pe preotul Gheorghe Dinu Petre, noul preot slujitor al parohiei Comeat.

Soborul de slujitori, alcătuit din protopop și preoții Gheorghe Dinu Petre și Gabriel Marineasa (fostul paroh) a săvârșit Sfânta Liturghie în biserica din localitatea Bogda. După cuvântul de învățătură rostit de preotul Gheorghe Dinu Petre și după otpustul Sfintei Liturghii a urmat scurta ceremonie de instalare a noului preot slujitor în cadrul căreia i-au fost înmânate sfânta evanghelie și sfânta cruce simbolurile slujirii preotului în

parohie în calitate de propovăduitor al Cuvântului lui Dumnezeu, de săvârșitor al sfințelor Taine.

Noul preot a mulțumit în cuvântul său lui Dumnezeu pentru tot ajutorul primit în slujire și în viață, Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Ioan pentru încrederea acordată prin numirea în această parohie, familiei și tuturor credincioșilor prezenți.

În continuare, protopopul, preotul Gheorghe Dinu Petre, fostul paroh, Gabriel Marineasa, precum și membrii Consiliului Parohial au vizitat casa parohială, după care s-au deplasat la biserica parohială din localitatea Comeat unde au rostit o scurtă rugăciune (**a consemnat protopop CRISTIAN PĂIȘ**).

Ațiuni caritabile cu ocazia Zilei Internaționale a Femeii

Batalionul 183 Artilerie Mixtă General „Ion Dragalina” Lugoj în colaborare cu Lions Club „Ana Lugojana” și cu Asociația Militar Culturală „Sfântul Gheorghe” Lugoj au desfășurat zilele acestea o serie de acțiuni venite a aduce zâmbetul aceluia ce trec prin momente mai puțin fericite. În acest sens a fost vizitat Căminul de Bătrâni „Anita Heim” din Lugoj unde au fost împărțite tuturor beneficiarilor daruri. De asemenea toate doamnele prezente la eveniment au primit din partea organizatorilor flori, simbol al gingășiei și al frumuseții.

Activitatea a luat sfârșit printr-o serie de discuții cu cei ce sunt instituționalizați și trec prin momente de încercare pricinuite de bătrânețe, boală și alte suferințe.

Seară filocalică la mănăstirea Timișeni

Duminică 8 martie, în prima duminică din postul Sfințelor Paști, în paraclisul cu hramurile „Întâmpinarea Domnului” și „Sfântul Ambrozie, Arhiepiscopul Mediolanului” de la Mănăstirea Timișeni-Șag, au debutat Serile filocalice duminicale. Prima conferință a fost susținută de arhim. Simeon Stana, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Timișoarei, și a avut drept temă Filocalia, o creștinație de opere ascetico-mistice, scrise de părinți ai spiritualității ortodoxe răsăritene din sec. IV-XV, centrate pe viața contemplativă și practicarea virtuților. La eveniment au fost prezenți clerici, monahii și credincioși, iubitori de cultură filocalică.

În prelegerea intitulată „Filocalia, trecut și actualitate”, referentul, pornind de la etimologia cuvântului „filocalie”, care provine din limba greacă, însemnând „iubire de frumusețe/bunătate/sfințenie”, a subliniat că, această frumusețe nu implică doar o dimensiune estetică, ci și o dimensiune morală, spirituală, care își află expresia deplină în Dumnezeu. După prezentarea în detaliu a istoriei Filocaliei și

a primelor ediții în limba greacă, rusă, românească și engleză, părintele conferențiar a amintit și de influența exercitată de această antologie în istoria Bisericii Ortodoxe, fiind considerată, pe drept cuvânt, o călăuză pentru desăvârșirea spirituală a fiecărui creștin. Vorbind despre caliștii filocaliei, precum și despre alcătuirea Filocaliei românești, realizată în 1769 de Sfântul Paisie Velicikovski, părintele a menționat și lucrarea filocalică de referință a teologului român Dumitru Stăniloae, capodoperă ce se evidențiază prin traducere, note de subsol, număr de texte și autori atât de varianta grecească, cât și de cea rusească. Conferința a cuprins și momente de lectură din operele părinților filocalici, ce au constituit drept imbolduri pentru curățirea sufletului și înaintarea în viața duhovnicească.

Săptămână duhovnicească la parohia Ghizela

Conform unei frumoase tradiții creștine din părțile Banatului, în perioada 1-8 martie, în Parohia Ghizela, Protopopiatul Lugoj, s-au desfășurat mai multe manifestări liturgice și culturale, consacrate săptămânii duhovnicești. Tradiționalul eveniment, organizat din 2002 în fiecare an la începutul posturilor mari, de părintele paroh Moise Lazăr, a cuprins momente de rugăciune, cateheze, meditații duhovnicești și imnuri religioase, toate

având un profund rol mistagogic și gnoseologic, pregătind comunitatea creștină din această localitate pentru întâmpinarea sărbătorii Învierii Domnului.

În fiecare zi din timpul săptămânii duhovnicești au fost oficiate diverse slujbe și laude bisericești, precum Canonul cel Mare al Sfântului Andrei Criteanul și Dumnezeiasca Liturghie, în cadrul căreia copiii și credincioșii au primit Sfânta Euharistie. Prin osârdia preotului paroh și prin generozitatea credincioșilor, fiecare seară s-a încheiat cu o agapă oferită credincioșilor, ca expresie a filantropiei și a frățietății dintre creștini, dar și a unității spiritului creștin-ortodox.

Parohia Timișoara Elisabetin, în sprijinul celor bolnavi

Sâmbătă 7 martie, la Pomenirea cea de obște a celor răposați, de Sâmbătă Sfântului Toader, cea care deschide Postul Păresimilor, slujitorii și credincioșii Parohiei ortodoxe române Elisabetin împreună cu voluntarii de la Asociația Tinerilor Ortodocși din Elisabetin au strâns mai multe de daruri constând în fructe proaspete. Acestea, cu aprobarea dlui. prof. dr. Liviu Pop, directorul Spitalului de copii Bega, au fost donate bucătăriei acestei instituții spre a fi de folos copiilor internați în saloanele clinicii pomenite - clinică ce se află în imediată vecinătate a Bisericii Elisabetin – Piață Crucii. Acțiunea a avut ca motto: „Dacă vrei ca rugăciunea ta să ajungă la cer, dă-i cele două aripi: postul și milostenia” (Fer. Augustin).

Procesiunea icoanelor în parohia Mașloc

Vineri, 6 martie s-a desfășurat în localitatea Mașloc procesiunea icoanelor pentru a aminti de Duminica Ortodoxiei credincioșilor din parohie. Activitatea a fost realizată de Parohia Ortodoxă și Școala Gimnazială din comună.

Au participat 100 de elevi de la clasele pregătitoare – V-a care au fost însoțiți de dascălii lor: Aurora Szigety, Maria Pavlovici Pătruț, Ramona Popescu, Ramona Zamfir, Denisa Fuiorea, Florentina Todea, Eleonora Drăgoi și Nova Drăghici.

Copiii cu icoane în mâini au plecat de la școală la biserica parohială unde au participat la Liturghia Darurilor mai înainte sfințite, oficiată de către P. C. Părinți Dan Dologa de la parohia Remetea Mică și Iliia Pavlovici Pătruț, parohul locului. La momentul potrivit au fost împărtășiți cu Trupul și Sângele Domnului copiii care s-au pregătit prin Taina Mărturisirii.

Cuvântul de învățătură a fost susținut de părintele Dologa care a vorbit despre „Semnificația Duminicii Ortodoxiei”.

La finalul Sfintei Liturghii a fost săvârșit un parastas de obște pentru eroii temnițelor comuniste. Părintele paroh Iliia Pavlovici Pătruț le-a vorbit celor mici despre semnificația Sfinților 40 de Mucenici pentru credința creștină și tradiția populară.

Au fost împărțiți celor prezenți mucenici, iar cei mici au inițiat și organizat o expoziție de icoane care va rămâne în biserică până în prima Duminică a Postului Mare.

Săptămână duhovnicească în parohia Birda

În prima săptămână a Postului Mare a fost organizată Săptămâna duhovnicească în parohia Birda și filia Sângeorge (8-1 martie). Cu acest prilej a fost oficiată slujba Vecerniei la începutul Postului Paștilor Duminică seara (1 martie). În zilele de luni până joi (5-2 martie) a fost săvârșită slujba Canonului Mare unită cu Pavcernița.

Sâmbătă, 7 martie a fost pomeniți cei adormiți și slujba Vecerniei în biserica cu hramul „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din localitatea Sângeorge.

Duminică, 8 martie a fost săvârșită Utrenia urmată de Sfânta Liturghie a Sfântului Vasile cel Mare în biserica cu hramul „Nașterea Maicii Domnului din Birda”. La momentul îndătinat s-au împărțit cu Trupul și Sângele Domnului mai mulți credincioși. În locul prediciei a fost citită Pastorală Sfântului Sinod la Duminica Ortodoxiei care a îndemnat pe credincioși la păstrarea drepte credințe prin cinstita icoanelor și realizarea colectei pentru sprijinirea Fondului Central Misionar.

După otpustul Sfintei Liturghii a fost vernisată expoziția „Prima mea icoană” realizată de elevii Școlii Gimnaziale din Birda sub îndrumarea prof. Doru Popa.

După-amiază a fost oficiată Taina Sfântului Maslu de obște cu participarea preoților și a credincioșilor. Au slujit cu această ocazie P. On. Păr. Ioan Prisăcean, protopopul Detei, P. C. Părinți Zoran Milovanov (Berecuța), Călin Negrea (Gătaia), Dragan Giorgiev (Voiteg), Sebastian Andrei Petrescu (Percosova), Tiberiu Gherasim (Ferendia) și Valentin Bugariu, parohul locului.

Cuvântul de învățătură ocazional a fost susținut de Preaonoratul Părinte Protopop care a vorbit despre importanța rugăciunii în cadrul Postului Mare și de momentele liturgice în care ne putem apropia de Dumnezeu și de semenii noștri.

ARHIEPISCOPIA TIMIȘOAREI AJUTĂ SPITALELE ȘI AȘEZĂMINTELE SOCIALE

În luna martie anul curent, grija Părintelui Mitropolit Ioan sa îndreptat spre secțiile de terapie intensivă din spitalele din Timișoara, respectiv Spitalul de boli infecțioase „Victor Babeș” și Spitalul Județean din Timișoara.

În acest sens Înaltpreasfinția Sa a achiziționat 2 km de material textil de unică folosință din care s-au confecționat peste 1.000 cearșafuri și aproximativ 5.000 de prosoape, atât de necesare în aceste zile în spitalele timișene.

Monahiile de la Centrul eparhial au confecționat lenjeriile de pat necesare, aducându-și în acest mod contribuția la ajutoarea personalului medical din spitale, care se confruntă cu o criză acută de materiale.

De asemenea, tot în aceste zile Înaltpreasfințitul Părinte Ioan, Mitropolitul Banatului împreună cu monahiile de la Centrul Eparhial au făcut o nouă donație Spitalului de Psihiatrie și Măsură de Siguranță Jebel, județul Timiș.

De această dată, Părintele Mitropolit a ajutat cantina spitalului cu peste 1000 kg produse alimentare, 1000 de borcane cu gem și 1400 de iaurturi, dar și alte alimente de bază. Toate acestea vin să completeze necesarul spitalului pentru asigurarea hranei celor aproximativ 500 de pacienți.

Totodată, pentru a amenaja o zonă de triaj pentru pacienții, posibil infectați cu Covid 19, au fost aduse și 6 paturi cu saltele necesare în acest scop.

Grija permanentă a Părintelui Mitropolit Ioan pentru cei suferinzi este cel mai bun exemplu de îndemn la credință, nădejde, solidaritate și iubire, mai ales în aceste zile, când ne confruntăm cu această gravă pandemie.

Activitatea socială a Arhiepiscopiei Timișoarei se desfășoară prin implicarea sectorului social-filantropic care, în funcție de multele cereri, încearcă să ofere ajutor și contribuie la susținerea eforturilor autorităților în lupta cu acest agent patogen SARS-CoV-2.

AGENDA ÎNALTPREASFINȚITULUI PĂRINTE MITROPOLIT IOAN AL BANATULUI

1 februarie

A prezidat lucrările ședinței Adunării Eparhiale.

2 februarie

A oficiat Sfânta Liturghie la catedrala mitropolitană;

În după-amiaza zilei a participat la lansarea cărții "Parohia Icloda. Contribuții monografice", avându-l autor pe preotul Eugen Babescu, de la parohia Timișoara Iosefin, acțiune desfășurată la parohia Icloda.

3 februarie

A primit pe preotul paroh George Moșneguțu, de la parohia Timișoara Blașcovici, din protopopiatul Timișoara I;
A primit pe preotul paroh Vasile Ciotău, de la parohia Remetea Mare, din protopopiatul Timișoara II.

4 februarie

A primit pe preotul paroh Petru Itineanțu, de la parohia Timișoara – Freidorf, din protopopiatul Timișoara I, dimpreună cu membrii Consiliului parohial.

5 februarie

A primit pe protosinghelul Ștefan Mateș, starețul mănăstirii Pietroasa, din protopopiatul Lugoj, dimpreună cu preotul Mugurel Sava, slujitor al mănăstirii;

A primit pe doamna prof. psih. Elena Petrica, directorul Centrului de Resurse și Asistență Educațională din Timișoara;

A primit pe preotul paroh Cristian Tomescu, de la parohia Timișoara Fabric-Est, din protopopiatul Timișoara II;

A primit pe domnul Marcel Mihoc, din Timișoara;

A primit pe preotul paroh Adrian Crașovan, de la parohia Dumbrăvița Banat II, din protopopiatul Timișoara II.

10 februarie

A primit pe domnul Dan Caxi, din Timișoara;

A primit pe ieromonahul Cosma Romel, de la mănăstirea Sitarului, din Arhiepiscopia Bucureștilor;

A primit pe preotul paroh Caius Andrașoni, de la parohia Ghiroda Veche, din protopopiatul Timișoara;

A primit pe preotul Mircea Szilagy, protopopul oficiului protopopesec Timișoara II, dimpreună cu preotul paroh Cristian Păiș, de la parohia Sacoșu Turcesc, din cadrul aceluiași protopopiat;

A primit pe doamna prof. Daniela Buzatu, Inspector Școlar pentru disciplina Religie, din cadrul ISJ Timiș.

12 februarie

A participat la ședința anuală a Adunării Naționale Bisericești, desfășurată la Palatul Patriarhiei din București.

13 februarie

A luat parte la ședința de lucru a Sfântului Sinod, desfășurată la Palatul Patriarhiei din București.

17 februarie

A primit pe preotul paroh Valer Cioica, de la parohia Periam, din protopopiatul Sânnicolau Mare;

A primit pe preotul paroh Răzvan Mateș, de la parohia Blajova, din protopopiatul Lugoj.

18 februarie

A primit pe preotul Cristian Cerbu, de la parohia Lugoj I, din protopopiatul Lugoj;

A primit pe preotul paroh Cristian Popovici, de la parohia ucraineană cu hramul "Adormirea Maicii Domnului", din Timișoara;

A primit pe preotul Ioan Țirnea, responsabilul Tipografiei Diecezană, a Arhiepiscopiei Timișoarei;

A primit pe maestrul Silviu Oravitzan, artist plastic din Timișoara, membru al Uniunii Artiștilor Plastici din România;

A primit pe protosinghelul Matei Buliga, starețul mănăstirii "Sf. Cu. Paraschieva", Dobrești;

A primit pe preotul paroh Pavel Zizica, de la parohia Moravița, din protopopiatul Deta;

A primit pe preotul paroh Sorin Ghilezan, de la parohia Carani, din protopopiatul Timișoara I;

A primit pe preotul paroh Cristian Tomescu, de la parohia Timișoara Fabric-Est, din protopopiatul Timișoara II.

19 februarie

A primit pe preotul paroh Dorin Ionescu, de la parohia Păru, din protopopiatul Lugoj;

A primit pe preotul paroh Gheorghe Chiriac, de la parohia Sânnicolau Mare, din protopopiatul Sânnicolau Mare;

A primit o delegație de credincioși, de la parohia Secaș, din Arhiepiscopia Aradului;

A primit pe preotul paroh Călin Negrea, de la parohia Gătaia, din protopopiatul Deta;

A primit pe preotul paroh Mihai Botiz, de la parohia Buzad, din protopopiatul Timișoara II;

A primit pe preotul coslujitor Daniel Alic, de la parohia Timișoara Sf. Ilie – Fabric, din protopopiatul Timișoara II.

21 februarie

A primit pe preotul Petru Berbentea, din Episcopia Caransebeșului;

A primit pe preotul coslujitor Cristian Preian, de la parohia Checea, din protopopiatul Timișoara I;

A primit pe preotul paroh Florin Avram, de la parohia Visag, din protopopiatul Lugoj;

A primit pe preotul Bujor Păcurar, protopopul Oficiului protopopesic Făget.

22 februarie

A primit pe preotul paroh Cosmin Chiroiu, de la parohia Iosifalău, din protopopiatul Lugoj;

A primit pe preotul paroh Ioan Andrieș, de la parohia Jabăr, din protopopiatul Lugoj;

A primit pe doamna prof. univ. dr. Marilena Motoc, de la Facultatea de Medicină Dentară, din cadrul Universității de Medicină și Farmacie "Victor Babeș", din Timișoara.

25 februarie

A primit pe preotul paroh Sebastian Pîra, de la parohia Teș, din protopopiatul Lugoj;

A primit pe preotul coslujitor Ioan Petraș, de la parohia Timișoara Elisabetin, din protopopiatul Timișoara II;

A primit pe domnul Alexandru Moldovan din Timișoara;

A primit pe teologul Remus Pogan, din Timișoara.

26 februarie

A primit pe preotul conf. univ. dr. Constantin Jinga, respectiv preotul lect. dr. Marius Florescu, de la Facultatea de Teologie din Timișoara;

A primit pe preotul paroh Daniel Iancu, de la parohia Nădrag, din protopopiatul Făget;

A primit pe preotul paroh Tiberiu Gherasim, de la parohia Ferendia, din protopopiatul Deta;

A primit pe preotul paroh Ionuț Cristea, de la parohia Dudeștii Noi, din protopopiatul Timișoara I.

A consemnat preot MARIUS SFERCOCI